

Direktør Bjørn Lomborg
Institut for Miljøvurdering
Linnésgade 18
1361 København K

Bjørn Lomborgs klage over Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredeligheds (UVVU) afgørelse af 6. januar 2003.

Med brev af 13. februar 2003, vedlagt et responsum fra professor, dr. jur. Peter Pagh, Københavns Universitet, påklagede De UVVU's afgørelse af 6. januar 2003 til Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling.

UVVU har med afgørelsen af 6. januar 2003 om Deres bog *"The Skeptical Environmentalist"*, Cambridge University Press, 2001, afgjort at:

"Objektivt findes udgivelsen af den omhandlende publikation at falde ind under begrebet videnskabelig uredelighed. Under hensyn til de subjektive krav, der stilles om forsæt eller grov forsømmelighed kan Bjørn Lomborgs udgivelse imidlertid ikke falde ind under denne karakteristik. Derimod findes udgivelsen at være i klar modstrid med normerne for god videnskabelig skik."

Med brev af 4. marts 2003 modtog ministeriet Deres supplerende oplysninger med henvisning til klagen af 13. februar 2003.

Ministeriet sendte med brev af 7. marts 2003 Deres klage i høring hos UVVU sammen med en række konkrete spørgsmål til UVVU's behandling af sagen, jf. nedenfor. Samtidig anmodede ministeriet Aarhus Universitet om at oplyse, hvilke publikationer der optages på Institut for Statskundskabs publikationsliste i Aarhus Universitets årsberetning, og hvem der træffer afgørelse om optagelse på disse lister. Med brev af 18. marts 2003 har Aarhus Universitet besvaret denne henvendelse.

Endvidere blev Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd (SSF) spurgt, om det kunne tilslutte sig rigtigheden af en række betragtninger om samfundsvidenskaben, som indgår i Peter Pagh's responsum. Med brev af 26. juni 2003 har SSF besvaret ministeriets henvendelse. Ministeriet har med brev af 2. juli 2003 sendt SSF's udtalelse i høring hos Dem og UVVU. UVVU har med brev af 19. september 2003 meddelt, at SSF's udtalelse ikke giver anledning til bemærkninger. Ministeriet har ikke modtaget bemærkninger fra Dem til SSF's udtalelse.

Den 5. maj 2003 modtog ministeriet UVVU's udtalelse i anledning af Deres klage. Med brev af 12. juni 2003 har ministeriet modtaget Deres kommentarer til UVVU's udtalelse af 5. maj 2003. Endvidere har ministeriet med brev af 10. juni 2003 modtaget UVVU's uddrag af referater fra møderne den 11. juni 2002, 9 oktober 2002 og 10. december 2002, i den form hvori UVVU finder de kan udleveres. Af disse uddrag kan ministeriet bl.a. se, hvem der deltog i de nævnte møder. De modtog en kopi af disse uddrag med brev af 19. juni 2003.

17. december 2003

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Bredgade 43

1260 København K

Telefon 3392 9700

Telefax 3332 3501

E-post vt@vtu.dk

Netsted www.vtu.dk

CVR-nr. 1680 5408

Sagsnr. 49819

Dok-id 249622

Thorkild Meedom

Telefon 3392 9930

Telefax 3312 4843

E-post tme@vtu.dk

UVVU er af ministeriet med brev af 19. juni 2003 blevet bedt om at levere evt. supplerende bemærkninger til Deres kommentarer i brev af 12. juni 2003. UVVU meddelte med brev af 23. juni 2003, at udvalgene først forventede at kunne svare på Deres udtalelse af 12. juni 2003 i løbet af august 2003. De blev orienteret herom med ministeriets brev af 24. juni 2003.

UVVU har med brev af 2. september 2003 sendt sin udtalelse med henvisning til Deres kommentarer af 12. juni 2003. Med brev af 9. september 2003 meddeler De ministeriet, at UVVU's brev af 2. september 2003 ikke giver Dem anledning til yderligere bemærkninger.

Endvidere har ministeriet modtaget indsigelser over UVVU's afgørelse fra følgende personer:

- 1) Med brev af 17. januar 2003 klager Lars Thomsen til ministeriet over UVVU's afgørelse i Lomborg sagen.
- 2) Med brev af 15. marts 2003 klager Kåre Fog til ministeriet over UVVU's afgørelse i Lomborg sagen.
- 3) Med brev af 7. april 2003 indsender professor (em) dr. A. Rörsch nogle kritiske bemærkninger til ministeriet med henvisning til UVVU's afgørelse i Lomborg sagen.
- 4) Den 23. april 2003 klager Mette Hertz og Henrik Stiesdal til ministeriet over UVVU's afgørelse i Lomborg sagen.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Ministeriet konkluderede i sin afgørelse af 10. juli 2003, at personerne bag indsigelserne ikke kan betragtes som klageberettigede vedrørende UVVU's afgørelse af 6. januar 2003 (offentliggjort den 7. januar 2003), da der ikke er dokumenteret en væsentlig og individuel interesse i sagens udfald, jf. nærmere pkt. 6.2.

Indholdsfortegnelse:

1. *Sagsfremstilling*
 - 1.1. *UVVU's afgørelse af 6. januar 2003.*
 - 1.2. *Bjørn Lomborgs klage til Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling af 13. februar 2003 over UVVU's afgørelse af 6. januar 2003.*
 - 1.3. *Gennemgang af synspunkterne fremsat i responsum af 12. februar 2003.*
 - 1.3.1. *Lovgrundlaget for UVVU's virke.*
 - 1.3.2. *Bekendtgørelse nr. 933 af 15. december 1998 om Udvalgene Vedrørende Videnskabelig Uredelighed.*
 - 1.3.3. *En retlig vurdering af UVVU's afgørelse i Lomborg sagen.*
 - 1.4. *Bjørn Lomborgs tillæg til klagen af 13. februar 2003.*
 - 1.5. *Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings høringsbrev af 7. marts 2003 til UVVU.*
 - 1.6. *Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings brev af 7. marts 2003 til Aarhus Universitet.*
 - 1.7. *Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings brev af 7. marts 2003 til Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd.*
 - 1.8. *UVVU's brev af 5. maj 2003 – besvarelse af ministeriets høring af 7. marts 2003.*
 - 1.9. *Bjørn Lomborgs udtalelse af 12. juni 2003.*
 - 1.10. *UVVU's udtalelse af 2. september 2003.*
 - 1.11. *Bjørn Lomborgs brev af 9. september 2003.*
2. *Supplerende udtalelser indhentet af Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling til oplysning af sagen.*
 - 2.1. *Aarhus Universitets udtalelse af 18. marts 2003.*
 - 2.2. *Det Samfundsvidenskabelige Forskningsråds (SSF) udtalelse af 26. juni 2003.*
3. *UVVU's brev af 19. september 2003.*
4. *Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings stillingtagen*
 - 4.1. *Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings kompetence over for UVVU's kompetence.*
5. *Stillingtagen til de enkelte punkter vedrørende UVVU's kompetence, som bl.a. rejses i klagen over UVVU's afgørelse af 6. januar 2003.*
 - 5.1. *Hjemmelsspørgsmål.*
 - 5.1.1. *Lovgrundlaget for UVVU's virke.*
 - 5.1.2. *Hjemmelsgrundlaget i bekendtgørelse nr. 933 af 15. december 1998 og anvendelsen af begrebet "god videnskabelig skik".*
 - 5.1.3. *Begrebet "objektiv videnskabelig uredelighed".*
 - 5.1.4. *Afgørelsen er ikke truffet af ét af de tre udvalg under UVVU.*
 - 5.1.5. *Den territoriale afgrænsning af UVVU's kompetence.*
6. *UVVU's sagsbehandling*
 - 6.1. *Officialprincippet.*
 - 6.2. *Klagerens partsstatus.*
 - 6.3. *Burde klage nr. II have været afvist ?*

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

- 6.4. *Spørgsmålet om BLs bog "The Skeptical Environmentalist" er af en sådan karakter, der kan begrunde en vurdering om videnskabelig uredelighed ?*
- 6.5. *Betydningen af, om BLs værk "The Skeptical Environmentalist" har været i peer review eller ej.*
- 6.6. *Partshøring.*
- 6.6.1. *Burde UVVU have hørt BL over arbejdsgruppens/underudvalgets indstilling ?*
- 6.6.2. *Burde UVVU have hørt BL over udkastet til den endelige afgørelse, inden denne blev truffet ?*
- 6.7. *Afgørelsens sprog tone.*
- 6.8. *Offentliggørelse af UVVU's afgørelse.*

- 7.0 *Andre spørgsmål*
- 7.1 *Habilitet ved hjemvisning af UVVU's afgørelse af 6. januar 2003.*
- 7.2 *Offentliggørelse af denne afgørelse.*

- 8. *Sammenfatning af ministeriets vurdering*
- 8.1 *Ad hjemmelsspørgsmål.*
- 8.2 *Ad UVVU's sagsbehandling.*
- 8.3 *Ministeriets sammenfattende afgørelse.*

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

1 Sagsfremstilling.

Fra UVVU's afgørelse citeres følgende udvalgte passager:

1.1 UVVU's afgørelse af 6. januar 2003.

"Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed (UVVU) modtog i første kvartal af 2002 tre klager over Bjørn Lomborg (BL):

Sag I: Den 21. februar 2002 modtog UVVU en klage fra biolog, lic. scient. Kåre Fog (Sag nr. 612-02-0001)

Sag II: Den 7. marts 2002 modtog UVVU en klage fra Mette Hertz & Henrik Stiesdal (sagsnr. 612-02-0002)

Sag III: Den 22. marts 2002 modtog UVVU en klage fra Stuart Pimm & Jeffrey Harvey (sagsnr. 612-02-0004).

...UVVU har indhentet parternes skriftlige indlæg i overensstemmelse med § 4, stk. 2, i Forretningsorden for Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed.

Klagerne om videnskabelig uredelighed er rettet mod Bjørn Lomborgs bog "The Skeptical Environmentalist", Cambridge University Press, 2001.

Det besluttedes at nedsætte en arbejdsgruppe under UVVU med henblik på at gennemgå det omfattende materiale og tage stilling til om en bog af denne karakter kan begrunde en vurdering om videnskabelig uredelighed ud fra de normer, der i øvrigt anvendes på videnskabelige værker. Arbejdsgruppen fik følgende sammensætning:

Afdelingschef, overlæge, dr.med. Nils Axelsen (formand)

Professor, dr. phil. Finn Collin

Professor, dr. jur. Jørgen Dalberg-Larsen

Forskningsprofessor, dr. agro. Arne Helweg

Professor, pol. dr. Margareta Järvinen

Arbejdsgruppen afleverede i september 2002 sin redegørelse. UVVU's tre udvalg har behandlet sagen i fællesmøder den 9. oktober og 10. december 2002.

.....

Arbejdsgruppen konkluderer sin gennemgang af kritikken således:

De emner, Bjørn Lomborgs bog omhandler, er af stor samfundsmæssig betydning og dermed af tilsvarende politisk interesse. Det er arbejdsgruppens opfattelse, at de mange, især amerikanske forskere, der med stor energi har modtaget Bjørn Lomborgs bog endog særdeles negativt næppe havde ofret bogen større interesse, hvis den ikke havde fået så overvældende positive anmeldelser i førende amerikanske aviser og i The Economist. USA er det mest energiforbrugende samfund i verden, og der er i USA stærke interesser knyttet til at øge

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

energiforbruget og til troen på de frie markeds kræfter. USA er også ansvarlig for en væsentlig del af forskningen på dette og andre områder, der behandles af Bjørn Lomborg.

Bjørn Lomborg påstår, at han har præsenteret alle facts og dokumenteret dette med et stort noteapparat og en stor bibliografi. Indholdet i meningsudvekslingerne mellem Bjørn Lomborg og hans kritikere er af teknisk videnskabelig art. Hvad der ikke er sædvanligt i "almindelig" faglig-videnskabelig diskussion er Bjørn Lomborgs personangreb og tilsyneladende manglende evne til at deltage i en sådan diskussion, jf. kritikken af BL's argumentationsform og af, at han så at sige intet accepterer af den massive kritik.

Kritikerne er udover den usædvanligt massive faglige uenighed med Bjørn Lomborg forargede over, at han gør nar af en række forskere, og slår forskere i hartkorn med miljøaktivister, hvorved i hvert fald dele af det seriøse videnskabelige forskningssamfund beskyldes for at have misforstået de relevante begreber, give falske fremstillinger af relevante facts, underdrive usikkerheder, selekttere data, og ikke at anerkende fejl, når disse var blevet påvist – kort sagt, at medlemmerne af forskningssamfundet er skyldige i massive overtrædelser af forskeres "Code of conduct" (regler for god videnskabelig skik).

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Arbejdsgruppens gennemgang af de tre klagesager.

I de tre klager anklages BL for konstruktion af data, selektiv og skjult kassation af uønskede resultater, bevidst vildledende anvendelse af statistiske metoder, bevidst forvredet fortolkning af konklusionerne, plagiering af andres resultater eller publikationer, og bevidst fordrejet gengivelse af andres resultater. De tre klager omfatter tilsammen hovedparten af kapitlerne i Bjørn Lomborgs bog. I sag III lægger Stuart Pimm og Jeffrey Harvey en omfattende del af den offentliggjorte kritik, inklusive Scientific American diskussionen, til grund for deres klage.

I sine svar afviser BL så godt som alle de klagepunkter, han tager stilling til, men hans afvisninger accepteres ikke af klagerne.

Arbejdsgruppens overvejelser om den videnskabelige proces og formidling af videnskabelige resultater til offentligheden.

Den videnskabelige proces

I den betænkning, som lå til grund for oprettelsen af UVVU inden for det sundhedsvidenskabelige område, blev der givet følgende korte beskrivelse af den videnskabelige proces:

"Resultat af videnskabeligt arbejde er viden, erkendelse, i form af forestillinger, antagelser og hypoteser om "tingenes rette sammenhæng". Da det drejer sig om at udvide vor erkendelse, er videnskabens egentlige kerne den kritiske argumentation der, baseret på dokumenterede observationer, føres i den videnskabelige litteratur. Gennem denne proces afgøres det, om nye ideer kan stå for massiv kritik og erklæres for bæredygtige, og om mindre bæredygtige ideer skal parkeres på et sidespor."

Den bedste kvalitetskontrol opnås, når videnskab publiceres i videnskabelige tidsskrifter. Antallet af disse er stort og især inden for sundheds- og naturvidenskaben er produktionen høj. Ethvert fagområde har en slags rangorden af tidsskrifter, og der er knyttet særlig interesse og opmærksomhed til de tidsskrifter, der ligger i den høje ende hvad angår videnskabelig kvalitet. Den høje kvalitet er statistisk korreleret til de strenge krav, der stilles til de indsendte manuskripter ved hjælp af deres bedømmere, referees, som giver forfatterne et præcist og kritisk modspil. Ofte går et manuskript frem og tilbage flere gange, evt. tilført nye observationer og ræsonnementer, inden der tages endelig redaktionel stilling til publikation eller forkastelse. Refereesystemet er en central faktor i den videnskabelige verden. Når forskere derfor tillægger det stor vægt, hvor et videnskabeligt arbejde er publiceret, er det med god grund.

Formidling af videnskabelige resultater til offentligheden

Varetagelsen af offentlighedens legitime interesse i at blive holdt informeret om forskningsfremskridt er løbende genstand for mange overvejelser i mange videnskabelige fora og tidsskriftsredaktioner m.v.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Det er ikke i overensstemmelse med god videnskabelig praksis, hvis en forsker publicerer uden om faglige fora, dvs. meddeler nyhedsmedier et resultat, der endnu ikke har været underkastet faglig bedømmelse på sædvanlig måde. De gode tidsskrifter stiller som publikationsbetingelse, at en sådan form for publikation ikke har fundet sted. Det er i alle parter interesse, at disse enkle retningslinier følges for at modvirke, at uklare, usikre eller måske vildledende oplysninger bliver formidlet til offentligheden, således at det sikres, at den offentlige debat og eventuelle politiske konsekvenser hviler på et grundlag, der er så sikkert og lodigt som muligt.

Hertil kommer, at når forskere udtaler sig til pressen om forskningsresultater, tillægges deres meninger ofte større vægt end ikke forskeres, uanset om udtalelserne drejer sig om emner, der ligger fjernt fra deres eget ekspertområde, og hvor de derfor ikke har en kvalificeret mening, der matcher deres formelle position og eventuelle akademiske grad. Det stiller krav til forskerne om ikke at misbruge titel og position i kommunikation med offentligheden.

Arbejdsgruppens indstilling til UVVU

Med baggrund i gennemgangen af materialet har arbejdsgruppen drøftet det spørgsmål, som UVVU havde pålagt arbejdsgruppen at tage stilling til:

Kan en bog af denne karakter begrunde en vurdering om videnskabelig uredelighed ud fra de normer, der i øvrigt anvendes på videnskabelige værker?

Der var i arbejdsgruppen ikke enighed om besvarelsen af dette spørgsmål, idet nogle medlemmer af arbejdsgruppen argumenterede for at bogen ikke er videnskab/forskning, men i sin åbenbare ensidighed fremtræder som en debatbog, mens andre medlemmer af arbejdsgruppen argumenterede for at bogen er præsenteret, og i vide kredse, herunder videnskabelige kredse, opfattet som forskning/videnskab og derfor skal bedømmes efter videnskabelige normer,

dvs. realitetsbehandles i henhold til bekendtgørelsen om Udvalgene vedrørende videnskabelig uredelighed.

UVVU's behandling af klagesagerne

Som allerede nævnt har der under UVVU's sagsbehandling været en meget omfattende skriftveksling. Fremfor at referere denne har UVVU fundet det rigtigt at fremlægge ikke alene arbejdsgruppens opsummering, men klagerne med bilag i deres helhed, således at de som bilag til denne afgørelse, inkl. drøftelserne i Scientific American udgør en del af sagsbeskrivelsen. Det samme gælder Bjørn Lomborgs svar på klagerne. Den interesserede offentlighed får herved mulighed for fuld indsigt i forholdene.

UVVU kan i sin helhed tilslutte sig arbejdsgruppens beskrivelse af de tre klager og af de problemer, der knytter sig til spørgsmålet, om Bjørn Lomborgs bog overhovedet bør vurderes ud fra videnskabelige kriterier og dermed til fastlæggelsen af det videre forløb i sagsbehandlingen.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Der har heller ikke under UVVU's drøftelse af sagerne været enighed om, hvorvidt bogen "The Skeptical Environmentalist" er et videnskabeligt værk og skal bedømmes efter videnskabelige normer. Nogle medlemmer anser ikke bogen for at være videnskab, men for at være en debatbog. De henviser herved til, at bogen med sin umådelige bredde i behandlede temaer og manglende præcisering af videnskabelig metode – herunder kriterier for selektion af kilder – ikke fremstår som et videnskabeligt værk, men netop som en provokerende, debatskabende publikation. Andre medlemmer henviser til, at Bjørn Lomborg selv har valgt at præsentere sig som Associate Professor of Statistics på Institut for Samfundsvidenskab ved Aarhus Universitet og ved den udbredte brug af noter og referencer har givet sin bog en videnskabelig fremtrædelsesform. Når hertil kommer, at bogen fremstår som en forskningsmonografi i Aarhus Universitets årbog for 2001 og i vide kredse opfattes som videnskabeligt funderet, har disse medlemmer ikke ment, at UVVU blot kunne afvise at behandle klagerne.

Som afslutning på denne drøftelse har alle medlemmer af de tre UVVU-udvalg herefter tilsluttet sig, at UVVU ikke blot afviser at tage stilling til klagerne.

Der er i både Danmark og udlandet i vide faglige kredse, men navnlig fra naturvidenskabelige forskere, fremkommet kraftige, faglige indvendinger overfor rigtigheden af de konklusioner, Bjørn Lomborg anfører. Rigtigheden af Bjørn Lomborgs konklusioner bestrides således bl.a. af de forskere, der på redaktionel opfordring har ytret sig i Scientific American.

Det er imidlertid ikke UVVU's opgave at tage stilling til, hvem der har ret i et fagligt stridsspørgsmål, men alene til om en klage over videnskabelig uredelighed er berettiget.

Opgaven er fastlagt i bekendtgørelsen nr. 933 af 15. december 1998:

§ 2. Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed har til opgave at behandle sager vedrørende videnskabelig uredelighed, der rejses ved klage til udvalgene

§ 3. Videnskabelig uredelighed omfatter handling eller undladelser, hvorved der i forskning sker forfalskning eller forvridding af det videnskabelige budskab eller grov vildledning om en persons indsats i forskningen, og omfatter bl.a.:

1. Konstruktion af data.
2. Selektiv og skjult kassation af uønskede resultater.
3. Substitution med fiktive data.
4. Bevidst vildledende anvendelse af statistiske metoder.
5. Bevidst forvredet fortolkning af resultater og forvridding af konklusioner.
6. Plagiering af andres resultater eller publikationer.
7. Bevidst fordrejet gengivelse af andres resultater.
8. Uretmæssig angivelse af forfatterrolle.
9. Ansøgning med urigtige oplysninger.

Stk. 2. For at kunne betegne en adfærd som videnskabelig uredelighed skal det kunne dokumenteres, at den pågældende har handlet forsætligt eller udvist grov forsømmelighed i forbindelse med forholdet.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

I § 3, stk. 1, er fastlagt den objektive grundbetingelse for videnskabelig uredelighed, nemlig at der er sket forfalskning eller forvridding af et videnskabeligt budskab, og der er opregnet en ikke udtømmende eksemplifikation på sådanne handlinger. I bestemmelsens stk. 2, fastlægges de subjektive krav, der altid skal være opfyldt for at en handling kan karakteriseres som videnskabelig uredelig.

Det særlige ved videnskabelige udsagn er den proces, forskerne har gennemført forinden resultatet fremlægges. Processen består forenklet sagt i formulering af en hypotese, beskrivelse af en metode der er egnet til at falsificere eller sandsynliggøre hypotesens rigtighed, gennemføre den beskrevne undersøgelse og beskrivelse og offentliggørelse af resultatet efter en grundig reviewproces.

De der gennemfører sådanne videnskabelige undersøgelser er sædvanligvis forskere, der allerede har indgående kendskab til det fagområde, inden for hvilket undersøgelsen skal foregå. Specielt inden for det sundhedsfaglige og naturvidenskabelige felt er det i nutiden meget almindeligt, at forskning gennemføres af flere i forening, således at de tilsammen dækker de forskellige faglige områder, som er involveret.

Et særligt problem i al forskning er at undgå, at den omstændighed, at forskeren på forhånd har opstillet en hypotese kan bevirke at forskeren i sit arbejde med det materiale, der skal undersøges, fremdrager netop de data og forhold, der kan understøtte hypotesen, og undlader at hæfte sig ved de forhold og observationer, der ikke støtter hypotesen. Sker det forsætligt eller ved grov forsømmelighed er der tale om videnskabelig uredelighed. Noget sådant er, som UVVU's sager viser, meget sjældent dokumenteret. Derimod er der i videnskabsprocessen altid grund til at være meget opmærksom på den risiko, der vil være for at en forsker mere ubevidst vil hæfte sig mere ved data, der bekræfter en hypotese, end data der taler imod. Frygten for en sådan bias er fx baggrunden for sundhedsvidenskabernes udbredte anvendelse af dobbeltblindede undersøgelser, hvor forskeren selv holdes i uvidenhed om, hvorvidt et resultat i det konkrete

tilfælde er ønskeligt eller uønskeligt i forhold til hypotesen. En sådan forskningsteknik forudsætter imidlertid et særligt randomiseret forsøgsmateriale, som normalt ikke vil være tilstede inden for andre videnskabsgrene, som fx samfundsvidenskaberne.

Med den mængde data, der i vor tid er tilstede på snart sagt alle områder, vil det typisk være nødvendigt også i en forskningsproces at foretage en selektion. Dette sammenholdt med den netop nævnte risiko for bias gør det særlig påkrævet at være bevidst om og beskrive ud fra hvilke kriterier basismaterialet er udvalgt, og at forskeren ikke er enøjet i sin selektion, men netop holder sig for øje, at den videnskabelige proces bygger på en kritisk indstilling, hvor målet er at undersøge om den opstillede hypotese kan understøttes af data eller ej.

Det skal yderligere bemærkes, at der er ganske særlige vanskeligheder forbundet med udarbejdelse af cost-benefit analyser, der skal tjene til at belyse, hvor anvendte ressourcer giver mest for pengene. Analysen består i at omsætte alle goder til et økonomisk beløb. En sådan omsætning er ofte udtryk for et særdeles skønspregt valg fra analytikerens side.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

I forbindelse med nærværende sag har UVVU været opmærksom på Verdensbankens World Development Report 2003: "Sustainable Development in a Dynamic World" og FN's opsummering af publikationen: "Providing Global Public Goods, Managing Globalization", der er publiceret i 2002. I sidstnævnte publikation henvises til et forsøg på at lave en cost-benefit analyse, der illustrerer årlige udgifter ved en sikring af nogle globale offentlige goder (herunder reduktion af omfattende sygdomsbyrder og klimaændringer) sammenholdt med udgifterne ved passivitet. Det nævnes, at det at lave sådanne cost-benefit analyser kræver en betydelig indsats og dybtgående analyser af koncept, målemetode og data. Men et foreløbigt forsøg på en sådan analyse tyder på, at passivitet er særdeles kostbar og at udgifterne ved ikke at gøre noget overstiger udgifterne til en eventuel indsats. Når dette nævnes er det for at fremhæve den forsigtighed, der skal vises i forbindelse med sådanne cost-benefit analyser."

Scientific American har bedt førende eksperter om at bedømme Bjørn Lomborgs behandling af de områder, hvor de har en særlig videnskabelig indsigt.

"UVVU har overvejet, om man ville få et bedre grundlag for at vurdere de foreliggende sager ved selv at nedsætte ad hoc-udvalg med anerkendte eksperter på de respektive områder. En del medlemmer har givet udtryk for, at der ved at indhente nye ekspertvurderinger evt. kunne skabes mulighed for at fastslå, hvorvidt den indklagede ikke alene – som eksperterne i Scientific American hævder – har anvendt selektive data – men om han har gjort det med forsæt til at vildlede offentligheden og dermed gøre det muligt for UVVU at konstatere, om de subjektive betingelser for at statuere videnskabelig uredelighed er til stede.

UVVU er imidlertid nået til den konklusion, at nye eksperter næppe ville kunne tilføje sagen nye aspekter. Ved denne afvejning har det også spillet en afgørende rolle, at der allerede på det foreliggende grundlag i UVVU er enighed om den vurdering af indklagedes handlen i strid med god videnskabelig skik, der gives udtryk for nedenfor.

UVVU's stillingtagen

UVVU finder det på baggrund af det af klagerne fremlagte materiale, herunder i særlig grad bedømmelsen i *Scientific American*, tilstrækkelig godtgjort, at indklagede, som selv har insisteret på at give sin publikation en videnskabelig form og ikke lade bogen fremtræde som et provokerende debatindlæg, ud fra en sædvanlig videnskabelig målestok ved sin systematiske ensidighed i valget af data og i argumentationen klart har handlet i strid med god videnskabelig skik.

Ved den systematisk ensidige fremstilling er der, under den forudsætning at bogen skal vurderes som videnskab, sket en sådan forvridning af det videnskabelige budskab, at de objektive kriterier for at statuere videnskabelig uredelighed, jf. bekendtgørelse nr. 933 af 15. december 1998, er opfyldt. I betragtning af de overordentlig omfattende videnskabelige temaer, indklagede behandler uden at have speciel videnskabelig ekspertise, har UVVU imidlertid ikke fundet – eller ment at kunne fremskaffe - tilstrækkeligt grundlag for at statuere, at indklagede forsætligt eller groft forsømmeligt har vildledt læserne.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

I overensstemmelse hermed og under den forudsætning, at den omhandlede bog skal vurderes som videnskab, træffer UVVU følgende

Afgørelse:

”Objektivt findes udgivelsen af den omhandlede publikation at falde ind under begrebet videnskabelig uredelighed. Under hensyn til de subjektive krav, der stilles om forsæt eller grov forsømmelighed kan Bjørn Lomborgs udgivelse imidlertid ikke falde ind under denne karakteristik. Derimod findes udgivelsen at være i klar strid med normerne for god videnskabelig skik.”

1.2 Bjørn Lomborgs klage til Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling af 13. februar 2003 over UVVU's afgørelse af 6. januar 2003.

Med brev af 13. februar 2003 påklager De UVVU's afgørelse af 6. januar 2003 til ministeriet, idet De generelt henviser til et vedlagt responsum af 12. februar 2003, udarbejdet af professor, dr. jur. Peter Pagh, Københavns Universitet.

I klagen rejses følgende punkter:

1. Retsgrundlaget for UVVU's virke.
2. En sammenfattende retlig vurdering af UVVU's afgørelse i sagen.

Disse punkter munder ud i anbringender om, at UVVU's afgørelse annulleres som ugyldig, fordi:

1. klagerne skulle have været afvist,
2. UVVU i afgørelsen er gået ud over sine beføjelser og
3. væsentlig forvaltningsprocessuelle krav er overtrådt, som ikke hensigtsmæssigt kan afhjælpes ved en hjemvisning af sagen.

Som subsidiær påstand anføres, at sagen hjemvises til fornyet behandling, idet der dog peges på habilitetsbetænkeligheder ved, at de samme medlemmer af UVVU, som ved afgørelsen af 6. januar 2003, afgør sagen.

1.3 Gennemgang af synspunkterne fremsat i responsum af 12. februar 2003.

1.3.1 Lovgrundlaget for UVVU's virke.

Der stilles i responsummet af 12. februar 2003 spørgsmål om *"opgaven – at følge udviklingen inden for dansk og international forskning – selvstændigt hjemler mulighed for, at Forskningsforum, forskningsrådene eller underudvalg herunder generelt har mulighed for at tage stilling til konkrete klager over videnskabelig uredelighed. Lægges vægt på det forvaltningsretlige specialitetsprincip, må svaret herpå rimeligt sikkert være benægtende. Men herimod taler, at der ikke tidligere er rejst indsigelser mod lovligheden af UVVU..."*, responsummet p. 5.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til § 30, stk.3, i lovforslaget L 142 til den nye lov om forskningsrådgivning, hvoraf det fremgår: *"Da UVVU i dag har en permanent karakter, og udvalgene i øvrigt er tillagt en række sanktionskompetencer, der kan have store konsekvenser for den enkelte forsker, foreslås det derfor af ordensmæssige grunde, at der tilvejebringes en udtrykkelig lovhjemmel for nedsættelse af disse udvalg."*, p. 6 i responsummet.

Med henvisning hertil konkluderes det, at lovgrundlaget for, at UVVU træffer afgørelser om konkrete forskere har handlet videnskabeligt uredeligt, er tvivlsomt. Det er dog efter responsummet usikkert, om dette kan føre til, at UVVU anses som ulovligt oprettet. En prøvelse heraf vil kun kunne ske ved domstolene. Derfor lægges der i responsummet vægt på betragtninger til støtte for følgende hovedsynspunkt: når UVVU's afgørelser om videnskabelig uredelighed ligger i udkanten af de beføjelser, som lov om forskningsrådgivning hjemler, er der ikke grund til at antage, at UVVU har beføjelser udover, hvad bekendtgørelsen angiver, medmindre sådanne beføjelser direkte kan udledes af loven.

1.3.2 Bekendtgørelse nr. 933 af 15. december 1998 om Udvalgene Vedrørende Videnskabelig Uredelighed.

Der redegøres i responsummet for, hvorledes UVVU kan agere i henhold til bekendtgørelsen. Heraf fremgår det synspunkt, at *"holder man sig til traditionelle legalitetsbetragtninger, kan UVVU kun træffe de afgørelser, der er hjemlet i bekendtgørelsens regler, hvilket vil udelukke, at UVVU afgør andet end, om indklagede har handlet videnskabeligt uredeligt. Det vil derimod ikke nødvendigvis udelukke, at UVVU i sine undersøgelser og begrundelsen for den enkelte afgørelse inddrager, om den pågældende har efterlevet god videnskabelig praksis i et omfang dette er relevant for bedømmelsen, men udsagn herom må anføres i begrundelsen og ikke i afgørelsen."* jf. responsummet p. 8.

Videre anføres det om UVVU's ret til at anvende begrebet god forskningsskik eller god videnskabelig skik: *"Som nævnt indeholder bekendtgørelsen intet om, at UVVU skal tage stilling til, om forskere har tilsidesat god videnskabelig skik,*

hvorfor det er nærliggende at antage, at UVVU ikke med bekendtgørelsen fik accept på at fortsætte den hidtidige praksis.” jf. p. 12 og videre ”gerningsindholdet i § 3, stk.1, kun omfatter forsætlige handlinger og ikke åbner for, at UVVU tager stilling til, om normer for god forskningsetik er tilsidesat...”, p. 13.

... ”Den omstændighed, at ministeriet accepterede, at UVVU selv afgjorde, om man ville fortsætte den vejledende virksomhed om god forskningspraksis begrundes ikke, at UVVU kan udstrække denne vejledningsbeføjelse til en stillingtagen til, om den enkelte forsker i konkrete tilfælde har tilsidesat god forskningspraksis.”, p. 13.

... ”Sammenfattende bemærkes, at hvis de spørgsmål, som UVVU kan afgøre, skal fastlægges efter almindelige legalitetskrav, kan UVVU alene tage stilling til, om den indklagede har handlet videnskabeligt uredeligt – og ikke til om indklagede har tilsidesat normer for god forskningsetik.”, p. 14.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Responsumets konklusion på spørgsmålet om hjemmelsgrundlaget i bekendtgørelsen er, at der ikke er ” hjemmel til at UVVU afgør, om en indklaget forsker har handlet objektivt videnskabeligt uredeligt eller tilsidesat god videnskabelig etik, hvilket dog næppe hindrer, at disse spørgsmål omtales i præmisserne i det omfang, det findes relevant for afgørelsen.” responsumet p. 15.

Sammenfattende om retsgrundlaget for UVVU's virke konkluderes det, at ” der er fornøden om end uklart lovgrundlag for UVVU's virke. Men UVVU er undergivet almindelige legalitetskrav, hvorefter UVVU kun kan behandle klager i det omfang dette er hjemlet i bekendtgørelsen, og hvorefter UVVU kun kan træffe afgørelser om spørgsmål, som bekendtgørelsen hjemler. Hertil kommer, at UVVU er undergivet almindelige forvaltningsprocessuelle regler.” p. 15-16.

1.3.3 En retlig vurdering af UVVU's afgørelse i Lomborg sagen.

I responsumet stilles under dette punkt følgende tre spørgsmål:

- 1) Kunne klagerne antages til realitetsbehandling ?
- 2) Har UVVU med afgørelsens indhold overskredet sine beføjelser ?
- 3) Har UVVU handlet i overensstemmelse med de forvaltningsprocessuelle regler, som UVVU er undergivet?

Ad 1) Klage II som vedrører Lomborgs læserindlæg burde have været afvist af UVVU, idet læserindlæg i pressen ikke falder ind under de aktiviteter, som kan pådømmes af UVVU. Klagerne I og III, som retter sig mod bogen ”*The Skeptical Environmentalist*” er blevet realitetsbehandlet, og det anses i responsumet for tvivlsomt, om disse klager kunne realitetsbehandles efter bekendtgørelsens regler. ”Såfremt klage nr. I og III kunne realitetsbehandles, måtte det i givet fald forudsætte, at bogen blev anset som en samfundsvidenskabelig fremstilling, hvilket dermed havde betydning for den efterfølgende vurdering af værket.” responsumet p. 18.

Ad 2) Det fremgår af formuleringen af afgørelsen, at ” UVVU i afgørelsen tager stilling til to spørgsmål, som ikke er hjemlet i bekendtgørelsen, nemlig dels at Lomborgs bog er objektivt videnskabelig uredelig og dels at Lomborg har handlet i klar strid med normerne for god videnskabelig skik.”, p. 19.

Ifølge Peter Pagh kan der rejses fem principielle indsigelser mod indholdet af UVVU's afgørelse i Lomborg sagen:

- UVVU synes ved stillingtagen til objektivt videnskabelig uredelighed at have misforstået forsætskravet i § 3, stk. 1.
- UVVU har ikke angivet, hvilke videnskabelige metoder som er grundlag for bedømmelsen af objektivt videnskabeligt redeligt og god forskningsskik.
- UVVU har afgjort om Lomborg har forbrudt sig mod objektiv videnskabelig redelighed og normerne for god forskningsskik, hvilket falder uden for UVVU's beføjelser efter bekendtgørelsen.
- UVVU har forudsat, at UVVU's uhjemlede adgang til at vejlede og oplyse om normer for god forskningsskik tillige giver UVVU en mulighed for at pådømme, om disse vejledninger er overtrådt.
- Afgørelsens præmisser rejser principielle betænkeligheder om forskeres ytringsfrihed.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Ad 3) Der påpeges fire punkter, hvor sagsbehandlingen forekommer problematisk i forhold til det forvaltningsretlige grundlag, nemlig i relation til begrundelsen, offentliggørelsen, håndtering af partshøringskravet og oplysningspligten samt i relation til , hvem der traf afgørelsen.

Retsvirkningen af manglende kompetence, da afgørelsen er truffet af de tre udvalg i fællesskab, selv om bekendtgørelsen alene hjemler mulighed for at ét af udvalgene træffer afgørelse, er almindeligvis, at afgørelsen anses som en retlig nullitet, hvilket kræver at ministeriet erklærer afgørelsen ugyldig. Retsvirkningen af de øvrige tilsidesættelser af forvaltningsprocessuelle krav beror på en konkret vurdering. I resposummet argumenteres for, at afgørelsen annulleres som ugyldig frem for at blive hjemvist.

1.4 Bjørn Lomborgs tillæg til klagen af 13. februar 2003.

I brev af 4. marts 2003 gør De opmærksom på to forhold i tillæg til Deres klage:

Artiklen fra UfR nr. 9, 1 marts 2003 af professor dr. jur. Henrik Zahle om uredelighed i forskningen. I artiklen belyses bl.a. de kriterier, som kontrollen med snyd eller bedrageri i videnskabelig virksomhed i praksis sker efter, herunder ikke mindst betydningen af kriteriet ”god videnskabelig praksis” og den retlige berettigelse af dette kriterium.

Endvidere vedlægges en engelsk version af en kronik til dagbladet Politiken til offentliggørelse den 11. marts 2003 baseret på en længere artikel til American Association for the Advancement of Science, skrevet af Chris Harrison, redaktør på Cambridge University Press. Det oplyses i den forbindelse, at ”*The Skeptical Environmentalist*” først blev antaget på Cambridge University Press efter peer-review af fire anerkendte forskere.

1.5 Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings høringsbrev af 7. marts 2003 til UVVU.

På baggrund af Deres klage af 13. februar 2003 sendte ministeriet klagen til udtalelse hos UVVU. Ministeriet anmodede med henvisning til Deres klage og tillægget af 4. marts 2003, vedlagt artikel fra Ugeskrift for Retsvæsen nr. 9/2003, p. 91ff og en engelsk version af den kronik, der ville blive bragt i dagbladet Politiken, UVVU om at besvare nogle spørgsmål og indsende kopi af sagens akter, herunder UVVU's forretningsordener og sammensætningen af UVVU i den periode klagesagen har været behandlet i UVVU.

Ministeriet fandt ikke, at UVVU skulle kommentere sit eget hjemmelsgrundlag, idet ministeriet dog ønskede oplyst, om UVVU tidligere har taget stilling til, om indklagede har handlet "i strid med normerne for god videnskabelig skik." og med hvilken hjemmel udtaler UVVU sig om god videnskabelig skik/praksis, jf. professor, dr. jur. Henrik Zahles artikel i Ugeskrift for Retsvæsen (UfR), nr. 9, 1. marts 2003 ?

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

I forbindelse med høringen af UVVU anmodede ministeriet om svar på følgende spørgsmål:

1. Er der fortilfælde for, at de tre udvalg for videnskabelig uredelighed har truffet afgørelse i forening ?
2. Hvem traf beslutning om, at sagen skulle behandles af udvalgene i forening ?
3. Hvilken nødvendig sagkundskab kunne henholdsvis UVVU/Naturvidenskab og UVVU/Sundhedsvidenskab tilføre sagen, idet ministeriet lægger til grund, at direktør Bjørn Lomborg er samfundsvidenskabelig forsker, og at det derfor er klart, at UVVU/Samfundsvidenskab skulle deltage i behandlingen ?
4. Ministeriet skal anmode om uddrag af mødereferater/udskrift af beslutningsprotokoller fra møderne i UVVU den 11. juni, 9. oktober og 10. december 2002, herunder hvem der deltog i møderne, hvad der besluttet i sagen og evt. afstemninger med angivelse af stemmefordelingen.
5. Er der fortilfælde for, at UVVU har nedsat underudvalg til at behandle en sag ?
6. Hvilke kriterier blev lagt til grund ved sammensætningen af underudvalget ?
7. Hvilken prøvelse foretog UVVU af underudvalgets indstilling ?
8. Det sidste udvalgsmøde i sagen var efter det oplyste den 10. december 2002, medens afgørelsen er dateret den 7. januar 2003, hvorledes godkendte UVVU formuleringen af den konkrete afgørelse ?
9. Hvorfor blev klage nr. 2 ikke afvist, jf. professor Peter Pagh's responsum, p. 16.
10. Er der fortilfælde for, at UVVU foretager den anførte opdeling i objektiv og subjektiv videnskabelig uredelighed, jf. professor Peter Pagh's responsum, p. 19 ?

11. Hvorfor blev direktør Bjørn Lomborg ikke hørt over udkastet til afgørelse, jf. professor Peter Paghs responsum, p. 22 ?
12. Er det rigtigt, at UVVU tidligere har hørt indklagede over udkastet til afgørelse, jf. professor Peter Paghs responsum, p. 23 ?
13. Det er oplyst, at i Cipramil-sagen fik indklagede lejlighed til at kommentere, hvad et underudvalg var kommet frem til, jf. Peter Paghs responsum pkt. 4.3.1. Hvilke kriterier anvender UVVU for, om der skal ske partshøring i disse tilfælde, og hvor ofte har UVVU partshørt over udkast til afgørelser ?
14. UVVU bedes kommentere professor Peter Paghs indsigelser mod omfanget af UVVU's begrundelse, jf. professor Peter Paghs responsum p. 23.
15. Var der fremsat anmodninger om aktindsigt i afgørelsen, inden offentliggørelsen af denne den 7. januar 2003 ?
16. Var der tillige anmodninger om aktindsigt i afgørelsen fra udlandet ?
17. Har UVVU før offentliggjort afgørelser som sket i den foreliggende sag ?
18. Har UVVU før offentliggjort engelske oversættelser af afgørelser som sket i den foreliggende sag ?
19. Er det en ny oplysning for UVVU, at Bjørn Lomborgs bog "The Sceptical Environmentalist" har været under peer-review ?
20. Giver professor, dr. jur. Henrik Zahles artikel i UfR UVVU anledning til at genoverveje sagen ?

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

1.6 Ministeriets brev af 7. marts 2003 til Aarhus Universitet.

Til brug for sagens behandling spurgte ministeriet med brev af 7. marts 2003 Aarhus Universitet om følgende:

"Ministeriet har modtaget en klage af 13. februar 2003 fra direktør Bjørn Lomborg over Udvalgene vedr. Videnskabelig Uredeligheds (UVVU) afgørelse af 7. januar 2003 (kopier vedlagt).

I denne afgørelse er det anført p. 2: "Den danske udgave, "Verdens sande tilstand" er opført på Institut for Statskundskabs publikationsliste i Aarhus Universitets årsberetning, og den engelske udgave er opført som en monografi under instituttets forskningspublikationer for år 2001."

Ministeriet skal i den anledning anmode universitetet om at oplyse:

- *hvem træffer afgørelse om optagelse på disse lister ?*

- hvis det er forskeren selv, der træffer afgørelsen, er der så en prøvelse af afgørelsen hos institutlederen eller andre ?
- optages der kun forskningspublikationer på disse lister, eller indgår der også publikationer af formidlingsmæssig karakter ?"

1.7 Ministeriets brev af 7. marts 2003 til Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd (SSF).

"Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling har modtaget en klage af 13. februar 2003 fra direktør Bjørn Lomborg over Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredeligheds (UVVU) afgørelse af 7. januar 2003 (kopier vedlagt).

Direktør Bjørn Lomborgs klage er vedlagt et responsum fra professor Peter Pagh. I dette responsum indgår der en række betragtninger om samfundsvidenskaben, som ministeriet til brug for sagens behandling skal anmode Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd om at vurdere, om det kan tilslutte sig rigtigheden af:

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

I responsummet, p. 14 hedder det: "Hvis Lomborgs bog er en videnskabelig afhandling, må den anses som en samfundsvidenskabelig afhandling - og ikke en naturvidenskabelig afhandling. Hvis det er korrekt, at der for samfundsvidenskabelige afhandlinger gælder et almindeligt krav om, at andre forskere skal citeres fyldestgørende, vil fremtidige samfundsvidenskabelige afhandlinger få et omfang, der i praksis udelukker offentliggørelse. Der er formentlig ingen nyere afhandlinger, der kan opfylde denne betingelse - alene af den grund, at det vil gøre bøgerne ulæselige. Eksempelvis vil det næppe volde vanskeligheder at finde juridiske forfattere, der finder, at deres tanker er stedmoderligt behandlet i et væsentligt forvaltningsretligt værk, som Gammeltoft-Hansens, Forvaltningsret. Og hvis det er korrekt, at henvisninger til kilder skal ledsages af angivelse af metoden for selektion af litteratur og selektionen af den anvendte litteratur, synes der ligeledes at kunne rejses en række spørgsmål ved hidtidig meget anerkendte samfundsvidenskabelige værker - og naturligvis i endnu højere grad mod mindre anerkendte værker, hvor forfatterne dog hidtil ikke er blevet idømt prædikaten, tilsidesættelse af normer for god forskningsskik eller objektivt videnskabelig uredelig."

I responsummet, p. 18 hedder det: "Det må dog medgives, at det kan være vanskeligt at adskille samfundsvidenskabelige publikationer fra debatindlæg forfattet af samfundsvidenskabelige forskere."

I responsummet, p. 21 hedder det: "Udsagnet rejser mindst to principielle problemer. For det første er der den indledende antagelse om, at forskere ikke bør publicere resultater, der ikke har været underkastet faglig bedømmelse. Uden det er nødvendigt at tage stilling til, om der foreligger en sådan praksis inden for læge- og naturvidenskaben, kan uden videre konstateres, at der ikke foreligger en sådan praksis inden for samfundsvidenskaberne, hvor det tværtimod er almindeligt, at forskere udgiver bøger, som ikke forud har været underkastet en faglig bedømmelse. Inden for samfundsvidenskaberne er det typisk kun ph.d. og doktor afhandlinger, der undergives en forudgående faglig vurdering. Hvis UVVU's udsagn er korrekt, indebærer det, at flertallet af de ansatte forskere ved

det Juridiske Fakultet har tilsidesat god videnskabelig praksis, og det samme gælder så vidt vides for andre samfundsvidenskabelige forskere, hvorunder tillige vil være flere medlemmer af det samfundsvidenskabelige forskningsråd, uden det her findes fornødent at nævne navne. Det vil typisk kun være helt unge samfundsvidenskabelige forskere, som endnu ikke har forbrudt sig mod UVVU's norm."

1.8 UVVU's brev af 5. maj 2003 – besvarelse af ministeriets høring af 7. marts 2003.

Af UVVU's brev af 5. maj 2003 vedlagt notat fremgår, at UVVU regelmæssigt har anvendt kriteriet "i strid med normerne for god videnskabelig skik" ved afgørelsen af behandlede klagesager.

Der henvises til, at denne praksis har været gældende tilbage fra 1992, hvor en forløber for UVVU blev etableret som et forsøg af Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd alene på det sundhedsvidenskabelige område. Endvidere henvises til den betænkning om "Videnskabelig uredelighed og god videnskabelig praksis", der i 1992 blev publiceret af Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd, som ligger til grund for etableringen af UVVU.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Det var betænkningens anbefaling, at undersøgelsessystemet skulle tage udgangspunkt i den videnskabelig uredelighed som forfalskede eller farvede det videnskabelige budskab eller på falsk grundlag fremhævede forskeres indsats heri, men at sagsområdet i øvrigt blev nærmere afgrænset gennem praksis og efter behov.

UVVU konkluderer følgende om UVVU's virksomhed, notatets p. 16 ff.:

- *"for at en sag kan behandles, skal der indgives en klage over forhold, der er omfattet af definitionen af videnskabelig uredelighed, jf. bekendtgørelsens §§ 2 og 3. UVVU kan ikke af egen drift tage en sag om videnskabelig uredelighed op eller besvare blotte forespørgsler herom fra institutioner m.v. UVVU vil ikke kunne behandle en sag, hvori klagen alene er formuleret som vedrørende en handling i strid med god videnskabelig skik,*
- *sagen skal have betydning for dansk forskning, jf. bekendtgørelsens § 2, stk.2. UVVU afviser sager, der alene vedrører udenlandske forhold,*
- *det må ikke på forhånd anses for usandsynligt, at der kan gives klager medhold i klagen vedrørende videnskabelig uredelighed. Er dette tilfældet, afvises sagen, jf. bekendtgørelsens § 2, stk.2. Afvisning af at behandle en klage kan endvidere ske, hvis klagen ikke er indgivet i rimelig tid efter, at klageren har fået det nødvendige grundlag, jf. bekendtgørelsens § 5, stk.1. Bortset herfra har UVVU ikke hjemmel til at afvise behandlingen af en klage om videnskabelig uredelighed,*
- *når en klage vedrørende videnskabelig uredelighed behandles, kan UVVU enten nedsætte et ad hoc-udvalg til at udrede sagens faktiske*

omstændigheder, eller man kan behandle sagen alene i UVVU regi. Nedsættes et ad hoc-udvalg, skal dettes redegørelse sendes til sagens parter for at sikre, at redegørelsens oplysninger af faktisk karakter er korrekte, jf. forretningsordenens § 4, stk.4. Behandles sagen internt i UVVU, kan dette ske ved, at et eller flere af udvalgets medlemmer forbereder sagen og forelægger den for udvalgets øvrige medlemmer. I andre tilfælde forberedes sagen af sekretariatet og formanden og forelægges af dem for medlemmerne. I ingen af disse internt behandlede sager forelægges en redegørelse for sagens parter. Eventuelle uklarheder vedrørende sagens faktiske omstændigheder vil være behandlet i den sædvanlige høringsprocedure,

- UVVU's afgørelser disponeres således, at der redegøres for sagen og dens behandling, herunder resultatet af en eventuel behandling i et ad hoc-udvalg, der anføres en begrundelse for det standpunkt, UVVU når frem til, og endelig gives en konklusion, der formuleres efter følgende koncept: "I overensstemmelse hermed træffes følgende afgørelse: ...",
- alle hidtidige afgørelser truffet af UVVU er sket i enighed. Dette tillægges ikke mindst betydning ved afgørelse af et spørgsmål om, hvorvidt en adfærd er i strid med god videnskabelig skik."

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Om den juridiske hjemmel for anvendelse af kriteriet stridende mod god videnskabelig praksis eller skik, udtaler UVVU på p. 17 ff. i notatet:

- "at UVVU tilbage fra det sundhedsvidenskabelige udvalgs forsøgsperiode har fortolket vedtægterne således, at de gav UVVU mulighed for i sager, hvor behandling af en klage over videnskabelig uredelighed førte til, at betingelserne for at anvende denne karakteristik ikke ansås for opfyldt, men hvor den udviste adfærd dog klart var i strid med en herskende opfattelse af god videnskabelig praksis, i sin afgørelse at udtale dette,
- at der i UVVU's årsberetninger i artikler allerede i forsøgsperioden er redegjort detaillert for dette forhold og dets begrundelse,
- at forholdet regelmæssigt har fundet udtryk i de i årsberetningerne i forsøgsperioden under SSVF refererede sager,
- at denne fortolkning og praksis med SSVFs anbefaling opretholdtes uændret, da UVVU's virksomhed fra 1. august 1996 blev overført fra SSVFs regi til Forskningsministeriet, og at forholdet fortsat er fremgået af årsberetningerne,
- at fortolkningen blev fremlagt klart på forskningsministerens konference på Christiansborg den 29. oktober 1996,
- at der ved formuleringen af Forskningsministeriets bekendtgørelse nr. 933 ikke ved en ændret ordlyd af kompetencereglerne skete eller tilsigtedes nogen indskrænkning i UVVU's adgang til at fortsætte den hidtidige praksis med anvendelse af kriteriet. At dette var

Forskningsministeriets opfattelse, fremgår udtrykkeligt af den pressemeddelelse, forskningsministeren udsendte den 30. december 1998 i forbindelse med nedsættelsen af tre udvalg vedrørende videnskabelig uredelighed,

- *at det på grund af den tætte indbyrdes forbindelse mellem begreberne "god videnskabelig skik" og "videnskabelig uredelighed" i praksis ikke er muligt som led i sagernes behandling at vurdere begreberne adskilt,*
- *at der herefter ikke er grundlag for at fortolke bekendtgørelsen således, at den skulle være til hinder for videreførsel af den praksis, der var anset for hjemlet i vedtægtens tilsvarende bestemmelse. Bekendtgørelsen hjemler således fortsat anvendelse af karakteristikken: "stridende mod god videnskabelig praksis eller skik" ved afgørelse af sager, der er behandlet på grundlag af en ikke-afviselig anmeldelse vedrørende videnskabelig uredelighed, men hvor betingelserne for at statuere videnskabelig uredelighed ikke findes opfyldt,*
- *at hjemmelen i enighed i de følgende år er udnyttet i samtlige UVVU's tre udvalg."*

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

På ministeriets spørgsmål i brev af 7. marts 2003 svarer UVVU følgende:

1. Er der fortilfælde for, at de tre udvalg for videnskabelig uredelighed har truffet afgørelse i forening ?

Svar: Nej. Det er ikke tidligere, heller ikke i det oprindelige sundhedsvidenskabelige udvalgs historie, forekommet, at en klage over en forsker for videnskabelig uredelighed vedrørte alle fagområder.

2. Hvem traf beslutning om, at sagen skulle behandles af udvalgene i forening ?

Svar: Det blev foreslået af udvalgenes formand. Forslaget fik tilslutning fra samtlige medlemmer.

3. Hvilken nødvendig sagkundskab kunne henholdsvis UVVU/Naturvidenskab og UVVU/Sundhedsvidenskab tilføre sagen, idet ministeriet lægger til grund, at direktør Bjørn Lomborg er samfundsvidenskabelig forsker, og at det derfor er klart, at UVVU/Samfundsvidenskab skulle deltage i behandlingen ?

Svar: Klagerne rettede sig som nævnt mod fagområder, der henhørte under alle tre udvalg, herunder samfunds-, natur- og sundhedsvidenskabelige forhold.

4. Ministeriet skal anmode om uddrag af mødereferater/udskrift af beslutningsprotokoller fra møderne i UVVU den 11. juni, 9. oktober og 10. december 2002, herunder hvem der deltog i møderne, hvad der besluttet i sagen og evt. afstemninger med angivelse af stemmefordelingen.

Svar: UVVU må af principielle grunde fastholde, at mødereferater er interne arbejdsdokumenter. I den pressemeddelelse, UVVU udsendte efter fællesmødet den 22. januar 2003, fandt man det som følge af den forudgående mediedebat nødvendigt at præcisere, at afgørelsen i Lomborg-sagen var truffet i enighed. Det kan tilføjes, at der ikke i forbindelse med behandlingen blev foretaget afstemninger, da der kunne konstateres enighed. Beslutningen blev truffet under mødet den 10. december 2002 og fremgår af UVVU's afgørelse af 7. januar 2003.

Efterfølgende har ministeriet med brev af 10. juni 2003 fra UVVU modtaget uddrag af de pågældende mødereferater i den form, hvori UVVU finder, at de kan udleveres. Det vil sige med oplysninger om, hvem der var tilstede ved mødet den 11. juni 2002 og arbejdsudvalgets medlemmer, og mødedeltagerne den 9. oktober og 10. december 2002, samt konklusionerne på disse møder.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

5. Er der fortilfælde for, at UVVU har nedsat underudvalg til at behandle en sag ?

Svar: Ja. UVVU har i flere tilfælde overladt det til ét eller flere af udvalgets medlemmer at forberede sagen og forelægge den for udvalgets medlemmer.

6. Hvilke kriterier blev lagt til grund ved sammensætningen af underudvalget ?

Svar: Udover repræsentanter for det samfundsvidenskabelige/humanistiske udvalg skulle også en repræsentant for hvert af de øvrige udvalg, som nævnt under spørgsmål 3, deltage.

7. Hvilken prøvelse foretog UVVU af underudvalgets indstilling ?

Svar: Fuld prøvelse.

8. Det sidste udvalgsmøde i sagen var efter det oplyste den 10. december 2002, medens afgørelsen er dateret den 7. januar 2003, hvorledes godkendte UVVU formuleringen af den konkrete afgørelse ?

Svar: Formuleringen af afgørelsen blev godkendt under mødet den 10. december 2002. Den renskrevne afgørelse blev sendt til oversættelse til engelsk den 17. december 2002. Et udkast til den engelske tekst blev modtaget tilbage til UVVU's sekretariat den 3. januar 2003.

9. Hvorfor blev klage nr. 2 ikke afvist, jf. professor Peter Paghs responsum, p. 16.

Svar: Da alle klager i hovedsagen drejede sig om selektion af data, fandt man ikke tilstrækkelig anledning til selvstændigt at tage stilling til, hvorvidt klage 2 skulle afvises som følge af, at det drejede sig om en avisdiskussion. Om de overvejelser, man i givet fald skulle have været

igennem, henvises til bemærkningerne ovenfor i forbindelse med sag nr. 2 i 2000. Det tilføjes, at UVVU's afgørelse af 7. januar 2003 alene omfatter Bjørn Lomborgs bog "The Skeptical Environmentalist".

10. Er der fortilfælde for, at UVVU foretager den anførte opdeling i objektiv og subjektiv videnskabelig uredelighed, jf. professor Peter Paghs responsum, p. 19 ?

Svar: Ja. Se den tidligere omtalte artikel af den daværende UVVU's formand og næstformand i årsberetningen 1995, p. 33 ff. Fra nyere praksis kan henvises til årsberetning 2001 sag 1.

11. Hvorfor blev direktør Bjørn Lomborg ikke hørt over udkastet til afgørelse, jf. professor Peter Paghs responsum, p. 22 ?

Svar: Se redegørelsen ovenfor vedrørende UVVU's sagsbehandlingsform, hvorefter der ikke sker forelæggelse for parterne af udkast til UVVU's afgørelse. Der blev derimod foretaget sædvanlig partshøring.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

12. Er det rigtigt, at UVVU tidligere har hørt indklagede over udkastet til afgørelse, jf. professor Peter Paghs responsum, p. 23 ?

Svar: Nej.

13. Det er oplyst, at i Cipramil-sagen fik indklagede lejlighed til at kommentere, hvad et underudvalg var kommet frem til, jf. Peter Paghs responsum pkt. 4.3.1. Hvilke kriterier anvender UVVU for, om der skal ske partshøring i disse tilfælde, og hvor ofte har UVVU partshørt over udkast til afgørelser ?

Svar: Som der er redegjort for oven for under pkt. 1.5, foretages der partshøring over en redegørelse afgivet af et ad hoc-udvalg, jf. forretningsordenens § 4, stk.4, hvilket ikke sker i de internt behandlede sager. Der var i Cipramil-sagen (sag 2/1999), som det fremgår af årsberetningen p. 34 og 52, nedsat et ad hoc-udvalg, mens sagen vedrørende Bjørn Lomborg alene blev behandlet internt i UVVU.

14. UVVU bedes kommentere professor Peter Paghs indsigelser mod omfanget af UVVU's begrundelse, jf. professor Peter Paghs responsum p. 23.

Svar: UVVU's medlemmer fandt, som det fremgår, grundlaget for den trufne afgørelse tilstrækkeligt angivet. Inden for alle videnskabelige fagområder- også det samfundsvidenskabelige- antager UVVU, at der gælder en uredelighedsgrænse for manipulation af data og henvisninger i retning af et bestemt resultat. I UVVU's afgørelse er indeholdt en begrundelse for, hvorfor UVVU ikke fandt at kunne afvise anmeldelserne vedrørende videnskabelig uredelighed. Endvidere er angivet det bedømmelsesgrundlag, ud fra hvilket man ved en samlet vurdering har fundet, at der var tale om en systematisk ensidighed i valget af data og

argumentation. Det gav ikke anledning til særlig diskussion at fastslå, at der herved var sket en sådan forvridning i det videnskabelige budskab, at der ud fra bekendtgørelsens objektive beskrivelse forelå videnskabelig uredelighed. Derimod gav det, som det fremgår af afgørelsen, anledning til diskussion, hvorvidt Lomborgs bog efter sin karakter burde betragtes som et videnskabeligt værk og bedømmes efter videnskabelige normer. De synspunkter, der førte til, at alle medlemmer tilsluttede sig, at bogen blev underkastet en vurdering ud fra uredelighedsnormerne, er angivet i afgørelsen. Det samme gælder begrundelsen for, at UVVU ikke fandt de subjektive krav opfyldt.

15. Var der fremsat anmodninger om aktindsigt i afgørelsen, inden offentliggørelsen af denne den 7. januar 2003 ?

Svar: Nej, ikke specielt om afgørelsen, men der var fra journalisters side fremsat begæring om almindelig aktindsigt. Dette blev nægtet, indtil afgørelsen forelå. Det er UVVU's standpunkt, at en begæring om aktindsigt i forbindelse med en sags afgørelse ikke uden videre kan afslås, og i Lomborg-sagen var der en meget betydelig presseinteresse for aktindsigt. I forbindelse hermed var pressen oplyst om tidspunktet for sagens afgørelse, og om at denne og sagens akter ville blive tilgængelig, efter at afgørelsen var meddelt parterne.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

16. Var der tillige anmodninger om aktindsigt i afgørelsen fra udlandet ?

Svar: Også den udenlandske presse var ved henvendelse gjort bekendt med afgørelsestidspunktet. Se også besvarelse af spørgsmål 15.

17. Har UVVU før offentliggjort afgørelser som sket i den foreliggende sag ?

Svar: Ja, fx i sag 8/1993 og 2/1994. I artiklen i årsberetning 1993 p. 10 er der under henvisning til sag 8/1993 nævnt, at der i enkelte sager kan ske afvigelse fra reglerne om anonymisering, se også besvarelsen af spørgsmål 15.

18. Har UVVU før offentliggjort engelske oversættelser af afgørelser som sket i den foreliggende sag ?

Svar: Ja, en sådan offentliggørelse er sket i enkelte sager med engelsksprogede parter.

19. Er det en ny oplysning for UVVU, at Bjørn Lomborgs bog "The Skeptical Environmentalist" har været under peer-review ?

Svar: UVVU har ikke undersøgt, på hvilket grundlag forlaget besluttede at offentliggøre bogen, og man har derfor ikke haft kendskab til en evt. peer-review.

20. Giver professor, dr. jur. Henrik Zahles artikel i UfR UVVU anledning til at genoverveje sagen ?

Svar: UVVU's standpunkt vedrørende anvendelse af kriteriet "stridende mod god videnskabelig praksis" i sine afgørelser er meddelt ovenfor.

1.9 Bjørn Lomborgs udtalelse af 12. juni 2003.

I brev af 12. juni 2003 besvarer De UVVU's udtalelse af 5. maj 2003.

Om UVVU's redegørelse om anvendelse af begrebet "god videnskabelig skik" udtaler De, at UVVU's udsagn ikke indeholder en retlig argumentation for,

"at UVVU skulle have hjemmel til at tage stilling til om "god videnskabelig praksis" er tilsidesat, men alene en henvisning til at UVVU fandt det hensigtsmæssigt og på dette grundlag etablerede en tre-delning. Det er efter argumentationen uklart, om motiveringen herfor var uklarhed om begrebet videnskabelig uredelighed, men hvis det er tilfældet giver det anledning til tre bemærkninger. For det første er videnskabelig uredelighed som et forsætsbegreb næppe vanskeligere end forsætsbegreber som bedrageri. For det andet, selv om det accepteres, at videnskabelig uredelighed kan give afgrænsningsvanskeligheder, bliver disse kun større af at indføre en mellemform, hvilket efter udsagnet synes at være meningen med at tage stilling til "god videnskabelig praksis". Endelig for det tredje, er det næppe rigtigt, at opfatte overtrædelse af "god videnskabelig praksis" som en mellemform, da der i realiteten er tale om et andet spørgsmål. Af argumentationen fremgår, at meningen hermed var, at UVVU kunne udtale kritik om forhold, der ikke kan betegnes som videnskabelig uredelig, hvilket vanskeligt kan opfattes som andet end en selvbestaltet udvidelse af UVVU's egen kompetence, hvor UVVU supplerede en forholdsvis velafgrænset forsætsnorm med en meget uklar retlig standard, nemlig overtrædelse af "god videnskabelig praksis", hvilket yderligere understreger de retssikkerhedsmæssige betænkeligheder derved."

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Om begrebet objektiv uredelighed anfører De: *"Her accepterer UVVU altså professor Peter Pagh's argumentation om at opdelingen ikke længere giver mening. Dette underminerer den meget citerede del i min afgørelse, nemlig "objektivt findes udgivelsen af den omhandlede publikation at falde ind under begrebet videnskabeligt uredeligt."*

Til UVVU's udtalelse om, at begrundelsen for afgørelsen er tilstrækkelig angivet anfører De: *"Den påstand forekommer mig ubegrundet, al den stund at UVVU intetsteds angiver et eller flere specifikke eksempler på, at jeg har handlet objektivt videnskabeligt uredeligt."*

Om underudvalget og partshøring udtaler De: *"Når UVVU ikke ifølge bekendtgørelsen kan træffe en afgørelse af alle tre underudvalg samlet, er det nedsatte underudvalg med deltagelse af UVVU/Naturvidenskab (dr. agro. Arne Helweg) og UVVU/Sundhedsvidenskab (dr. med. Nils Axelsen) at betragte som et ad-hoc udvalg med deltagelse af eksterne sagkyndige som omtalt i UVVU's*

vedtægter § 4. Derfor burde jeg også være blevet hørt som angivet i § 4, stk. 4, i modsætning til UVVU's vurdering til spg. 11, p.22."

Endvidere generelt om partshøring henleder De opmærksomheden på, at det klart fremgik af Deres svar, at De ikke med nogen rimelighed kunne have besvaret alle kritikpunkter, både på grund af det store omfang og den politiske motivation.

De påpeger det bekymrende i, at UVVU ikke har undersøgt, hvorvidt Deres bog var blevet peer-reviewet og videre: *"UVVU's fejlagtige forståelse af dette sagsforhold har muligvis været medvirkende til at UVVU har truffet en forkert afgørelse, og dette kunne være blevet undgået, hvis man ved endnu en høringsrunde havde oplyst de informationer man ønskede at lægge til grund for sin afgørelse."*

Om spørgsmålet om offentliggørelse henviser De til, at de tilfælde, hvor UVVU tidligere har fraveget kravet om anonymisering og i stedet offentliggjort afgørelsen, har været tilfælde, hvor indklagede blev frifundet. De henviser i den forbindelse til UVVU's dagældende vedtægt, der alene specificerer anonymisering ved afgørelser imod indklagede, § 3 og § 8. I den nugældende bekendtgørelse i § 7 omtales kun offentliggørelse som mulig i anonymiseret form.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

1.10 UVVU's udtalelse af 2. september 2003.

Ministeriet bad med brev af 19. juni 2003 UVVU om en udtalelse i anledning af Bjørn Lomborgs kommentarer i brev af 12. juni 2003.

I UVVU's brev af 2. september 2003 fremgår, at *"det ikke er korrekt, at UVVU på et tidspunkt skal have skiftet mening med hensyn til adgangen til at udtale sig om en eventuel tilsidesættelse af normerne for god forskningsskik. UVVU har helt tilbage til det sundhedsvidenskabelige udvalgs forsøgsperiode regelmæssigt benyttet sig af denne mulighed."*

Med hensyn til opdelingen i objektiv og subjektiv uredelighed henviser UVVU til bekendtgørelse nr. 933 af 15. december 1998, § 3, stk.2. *"Det følger heraf, at det er et krav for at kunne betegne en adfærd som videnskabelig uredelighed, at der dokumenteres forsæt eller grov forsømmelighed fra den pågældende forsker i forbindelse med forholdet. Det er nødvendigt, at UVVU som led i sagsbehandlingen først tager stilling til det faktiske hændelsesforløb, dvs. om der objektivt set er foretaget handlinger eller sket undladelser, der falder ind under begrebet videnskabelig uredelighed. Hvis dette findes at være tilfældet, tager UVVU derefter stilling til de subjektive krav, dvs. om der er handlet forsætligt eller udvist grov forsømmelighed, jf. bekendtgørelse nr. 933 § 3, stk.2. Det er efter UVVU's opfattelse nødvendigt, at afgørelsen indeholder UVVU's stillingtagen til såvel de objektive som de subjektive forhold."*

Til spørgsmålet om den interne arbejdsgruppe rettelig burde have været anset for et ad hoc udvalg med deraf følgende pligt til partshøring, præciseres det, at der var tale om en rent intern arbejdsgruppe, som varetog en sagsforberedelse på grund af sagens omfang. UVVU fastholder, at der ikke består en pligt til at partshøre over sådanne interne overvejelser og sagsbehandlingsskridt.

Endelig forklarer UVVU i sit brev forskellen på et ad hoc- udvalg og en arbejdsgruppe/underudvalg. Et ad hoc- udvalg nedsættes, når UVVU finder behov for yderligere klarlæggelse af sagen i form af interviews med parterne og øvrige personer med kendskab til sagen, dokumentation i form af primærdata, besigtigelse af lokaliteterne, særlige ekspertvurderinger mv. Heroverfor anses en arbejdsgruppe alene for at være af intern karakter og den varetager en sagsforberedende sekretariatsfunktion. En arbejdsgruppe skal i modsætning til et ad hoc- udvalg ikke udarbejde en redegørelse for sagen og skal typisk heller ikke foretage en selvstændig, supplerende sagsoplysning. Skriftlige oplæg fra en sådan arbejdsgruppe betragtes som interne arbejdspapirer.

1.11 Bjørn Lomborgs brev af 9. september 2003.

Med dette brev meddeler De ministeriet, at De finder, at de i UVVU's brev af 2. september 2003 anførte synspunkter allerede er imødegået i den tidligere brevveksling, og at De således ikke finder anledning til at fremsætte yderligere kommentarer.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

2 Supplerende udtalelser indhentet af Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling til oplysning af sagen.

2.1 Aarhus Universitets udtalelse af 18. marts 2003.

Som svar på ministeriets anmodning i brev af 7. marts 2003 om oplysning om procedure og kriterier for optagelse af publikationer i universitetets årsberetning svarer Aarhus Universitet følgende:

”Universitetet kan bekræfte, at de to bøger [red: Verdens sande tilstand og The Skeptical Environmentalist. Measuring the State of the World] er optaget i Aarhus Universitets udgivne årsberetninger for henholdsvis 1998 (p. 471) og 2001 (p. 513) under afsnittet Det Samfundsvidenskabelige Fakultet/Institut for Statskundskab/Publikationer. Årsberetningerne (for årene siden 1993) er desuden elektronisk tilgængelige på universitetets hjemmeside.

Årsberetningerne udgives på rektors ansvar, og det er institutlederen, der på rektors vegne påser, at oplysningerne i instituttets del af årsberetningen herunder indberetningen af årets publikationer – er retvisende.

Universitetet har fra og med årsberetningen for 2001 indført en ny procedure for indberetningen af publikationer. Indberetningen foretages af instituttet (institutsekretæren eller evt. den enkelte videnskabelige medarbejder) via et internetbaseret inddateringsmodul til universitetets informationskontor. For at sikre, at det billede, der gives af universitetets forskning gennem publikationslisterne i årsberetningen, er så korrekt som muligt, sendes de inddaterede oplysninger ved årets udgang til institutterne til en validering, der omfatter både en vurdering af, om den enkelte publikation skal med, og kategoriseringen af publikationen. Institutlederen er ansvarlig for denne validering.

Universitetet har samtidig fra årsberetningen for 2001 indført en kategorisering..... Hensigten hermed er at give et mere præcist billede af universitetets virksomhed end de tidligere ikke-opdelte publikationslister.

Kriterierne for kategoriseringen er beskrevet på årsberetningens sidste side (p. 864). Det fremgår således, at også publikationer af formidlingsmæssig karakter optages i årsberetningen, når de beskrevne kriterier er opfyldt -.....Universitetet skal dog understrege, at selv om kategorierne er valgt efter grundige overvejelser for at gøre publikationsafsnittene i årsberetningen så korrekte og oplysende som muligt, er det i mange tilfælde ikke muligt at trække helt skarpe grænser mellem forskningspublicering, videnskabelig debat og forskningsformidling, idet en udgivelse kan tjene flere formål.

Bjørn Lomborgs bog *The Skeptical Environmentalist. Measuring the State of the World* er i årsberetningen for 2001 placeret under Publikationer/
Forskningspublikationer/Monografier.”

2.2 Det Samfundsvidenskabelige Forskningsråds (SSF) udtalelse af 26. juni 2003.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Som svar på ministeriets spørgsmål i brev af 7. marts 2003 udtaler SSF bl.a.:

”Samfundsvidenskaberne er karakteriseret ved, at der inden for de fleste discipliner og underdiscipliner findes forskellige skoler eller paradigmer med divergerende teoretisk og ofte tillige forskellig metodisk tilgang til studiet af et givet samfundsfænomen. Hvor fyldestgørende andre forskere citeres i en given publikation, vil afhænge af dens formål....Der kan på den baggrund ikke siges at eksistere en alment gældende norm for, hvor fyldestgørende andre forskere skal citeres i en samfundsvidenskabelig publikation. Dog vil det være god skik at citere forskere, hvis synspunkter man problematiserer, så tilpas fyldestgørende, at deres synspunkter fremstår i klart forståelig og ufordrejet form.”

Vedrørende spørgsmålet om at adskille samfundsvidenskabelige publikationer fra debatindlæg forfattet af samfundsvidenskabelige forskere, udtaler SSF bl.a.:

”Publikationer forfattet af forskere har forskellig form afhængigt af den publikationsgenre, der benyttes, og de for publikationen gældende produktionsvilkår. For artikler publiceret i tidsskrifter med referee-system og for afhandlinger...gælder særlige normer for disposition, argumentation og dokumentation.....I dansk sammenhæng udfærdiges mange forskningspublikationer, så de på den ene side lever op til standarderne for god samfundsvidenskabelig forskning og på den anden side samtidig er læsbare for den alment interesserede borger...Der gælder andre normer for lærebøger; populærvideenskabelig bøger og artikler; aviskronikker,- kommentarer og – indlæg; eller rapporter og responsa udarbejdet for offentlige myndigheder, interesseorganisationer, foreninger eller private fonde og virksomheder. I disse tilfælde er publikationens primære aftagere ikke videnskabelige fagfæller; publikationsformen er derfor tilpasset målgruppens behov og de på det specifikke marked gældende produktionsvilkår....Endnu andre normer gælder, når forskere bidrager til den journalistiske nyhedsformidlings mange genrer....”

”...På den anden side har ovennævnte genrer hver deres særpræg. Derfor vil det i praksis være muligt at adskille videnskabeligt meriterende publikationer inden for samfundsvidenskaberne fra debatindlæg forfattet af en

samfundsvidenskabelig forsker, hvilket eksempelvis sker i forbindelse med bedømmelse af ansøgere til videnskabelige stillinger.”

Det konkluderes på spørgsmålet om praksis for faglig bedømmelse inden for samfundsvidenskaberne, ” *at der afhængigt af formål og tradition er stor variation i form og karakter af den faglige vurdering, samfundsvidenskabelige forskningsresultater i Danmark underkastes inden offentliggørelse – herunder også at der publiceres samfundsvidenskabelig litteratur i Danmark uden, at denne formelt har været underkastet fagfællebedømmelse.* ”

3 UVVU's brev af 19. september 2003.

UVVU meddeler med brev af 19. september 2003, som svar på ministeriets brev af 2. juli 2003, at SSFs udtalelse ikke giver UVVU anledning til bemærkninger.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

4 Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings stillingtagen.

4.1 Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings kompetence over for UVVU's afgørelse.

I medfør af § 4 m i lov om forskningsrådgivning m.v. er det alene klager vedrørende retlige spørgsmål, som kan påklages til Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling. Ministeriet har således i forbindelse med klager over UVVU's afgørelser alene en legalitetskontrol, idet ministeriet i disse tilfælde påser, at UVVU's afgørelser ikke er i strid med lovgivningen, herunder forvaltningsretlige grundsætninger.

Det indebærer, at ministeriet eksempelvis kan tage stilling til, om der i den indklagede afgørelse er anvendt en korrekt fortolkning af loven.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Er der tale om en bestemmelse, som overlader et vist skøn til UVVU, der træffer afgørelsen i 1. instans, kan ministeriet ikke foretage en fuld prøvelse af afgørelsen. Ministeriet kan i dette tilfælde alene vurdere, om de kriterier, som er lagt til grund for afgørelsen, er lovlige. Derimod kan ministeriet ikke efterprøve vægtningen og afvejningen af kriterierne. Se også Hans Gammeltoft – Hansen m.fl. i Forvaltningsret, 2. udgave, 2002, p. 1002, hvorefter særlig sag - og fagkundskab hos underinstansen og mangel på samme hos rekursinstansen rent faktisk kan bevirke en begrænsning af rekursinstansens prøvelse af hensigtsmæssighedsskøn og teknisk-sagkyndige vurderinger.

Ministeriet kan ikke tage stilling til det faglige forhold i en klage. Ministeriet kan eksempelvis således ikke vurdere, om der i en konkret sag er sket konstruktion af data, jf. bekendtgørelse nr. 933 af 15. december 1998, § 3, stk.1, nr. 1, eller om sagen ud fra en faglig vurdering kan siges at have betydning for dansk forskning, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 2, 1. pkt.

./.

I forbindelse med afgrænsningen af ministeriets kompetence henvises også til Folketingets Ombudsmands (FOB) udtalelse af 5. april 2001, FOB j.nr. 1999-2401-701, til ministeriet vedrørende fortolkningen af § 4 m i lov om forskningsrådgivning.

Ministeriet gav i denne sag udtryk for den holdning, at ministeriet ikke var klageinstans for afgørelser truffet af UVVU, idet formuleringen af klageadgangen efter § 4 m var fakultativ, da loven bemyndigede ministeren til at etablere en klageadgang ved bekendtgørelse. Idet UVVU med en landsdommer som formand rådede over juridisk sagkundskab, undlod man i bekendtgørelsen nr. 933 af 15. december 1998 at etablere en klagevej til ministeriet, da man fandt, at retssikkerhedshensynet i tilstrækkelig grad var tilgodeset ved sammensætningen af udvalgene, og idet formanden alene havde afgørelsen i retlige spørgsmål, jf. bekendtgørelsen nr. 933, § 9 stk. 5.

I sin udtalelse gav ombudsmanden imidlertid udtryk for en anden opfattelse. Ifølge ombudsmanden fastslår § 4 m i sig selv, at der kan klages til ministeriet over retlige spørgsmål i forbindelse med afgørelser truffet af UVVU.

Ombudsmanden ses dog ikke med denne udtalelse at have taget stilling til hjemlen for UVVU's oprettelse.

Reglen i § 4 m er en kodificering af mange års praksis for så vidt angår forskningsrådene, idet ministeriet tidligere har behandlet klager over retlige spørgsmål i forbindelse med deres sagsbehandling. Ifølge ombudsmanden er der *"ingen grund til at antage at denne henvisning alene skulle sigte til en videreførelse af praksis om klageadgang for så vidt angår forskningsrådene idet bestemmelsen i lovens § 4 m netop giver fælles klageregler for afgørelser truffet af bl.a. forskningsrådene og udvalg nedsat af Forskningsforum."* jf. udtalelsen p. 12.

5 Stillingtagen til de enkelte punkter, som rejses i klagen over UVVU's afgørelse af 6. januar 2003.

5.1 Hjemmelsspørgsmål.

5.1.1 Lovgrundlaget for UVVU's virke.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

I responssummet af 12. februar 2003, pkt. 2, anføres det synspunkt, at lovgrundlaget for, at UVVU træffer afgørelser om konkrete forskere har handlet videnskabeligt uredeligt, er tvivlsomt.

Om det retlige grundlag for UVVU's virke skal ministeriet henvise til lov om forskningsrådgivning m.v. § 4 e, stk.4, jf. lovebekendtgørelse nr. 676 af 19. august 1997, som den 1. januar 2004 afløses af lov nr. 405 af 28. maj 2003.

Af lovebekendtgørelsens § 1 fremgår:

"Til fremme og koordinering af dansk forskning oprettes Danmarks Forskningsråd, seks statslige forskningsråd og et tilhørende Forskningsforum og et antal offentlige forskningsudvalg.

Stk.2. Forskningsministeren opretter Danmarks Forskningsråd.

Stk.3. Forskningsministeren opretter seks statslige forskningsråd og et tilhørende Forskningsforum. Der oprettes statslige forskningsråd inden for områderne humaniora, jordbrugs- og veterinærvidenskab, naturvidenskab, samfundsvidenskab, sundhedsvidenskab og teknisk videnskab.

Stk. 4. Øvrige ministre opretter offentlige forskningsudvalg i samråd med forskningsministeren."

Endvidere fremgår det af lovebekendtgørelsens § 4 e:

"Forskningsforum skal påtage sig opgaver af fælles interesse og betydning for de statslige forskningsråds tværgående og strategiske virke. Forskningsforum kan give de enkelte statslige forskningsråd pålæg i alle tværgående sager.

Stk. 2. Opgaverne omfatter støtte til dansk forskning og faglig rådgivning i forskningsanliggender.

Stk.3. Forskningsforum afgiver hvert år til forskningsministeren en rapport på de statslige forskningsråds vegne om rådernes virke. Forskningsforum fremlægger rapporten på et årligt seminar.

Stk. 4. Forskningsforum kan selv oprette eller opretter efter anmodning fra forskningsministeren permanente eller tidsbegrænsede udvalg med særlige

opgaver. Ministeren kan fastsætte regler for udvalg, der oprettes efter anmodning fra denne.”

Af bemærkningerne til § 4 e, stk. 4, fremgår:

”Forskningsforum gives[r] mulighed for at nedsætte særlige udvalg, der skal løse særlige tværgående opgaver, der ikke umiddelbart er knyttet til fonds- eller rådgivningsfunktionen, men som i øvrigt har interesse for forskningsverdenen. Tilsvarende kan forskningsministeren pålægge Forskningsforum at oprette sådanne udvalg. Udvalgene kan både være permanente og tidsbegrænsede.

Som eksempler kan peges på forskningsetik og redelighed inden for forskningen eller det udvalg, der udarbejdede betænkning nr. 1317 om forskningsrådenes sagsbehandling m.m.

Det foreslås, at forskningsministeren kan fastsætte nærmere regler for sådanne udvalg, fx hvad angår deres sammensætning og sagsbehandling. Udvalgene kan i praksis få tillagt ganske stor kompetence, fx hvor de på etikområdet afgiver udtalelser om enkeltpersoners videnskabelige virke. Det er derfor naturligt, at der fastsættes regler, der indeholder de nødvendige retssikkerhedsmæssige garantier.”

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Bestemmelsen § 4 e, stk. 4, giver hjemmel til, at Forskningsforum selv kan oprette eller efter anmodning fra ministeren oprette udvalg med særlige opgaver. Bestemmelsen er formuleret bredt og kan således rumme flere typer af udvalg.

Det er givet, som det også fremgår af bemærkningerne, at man med denne hjemmel bl.a. sigtede til UVVU. Forskningsforums rolle er at påtage sig opgaver til støtte til dansk forskning og faglig rådgivning i forskningsanliggender, jf. § 4 e, stk.2. Efter ministeriets opfattelse kan denne opgavevaretagelse fortolkes således, at det er muligt også at løse tværgående opgaver, som er knyttet til rådgivningsfunktionen, jf. § 4 e, stk.2, hvor der generelt henvises til ”faglig rådgivning i forskningsanliggender”.

Peter Pagh's synspunkt om, at sådanne underudvalg efter almindelige legalitetsbetragtninger skulle være begrænset til tre opgaver: 1) rådgivning i forskningsspørgsmål, 2) yde økonomisk støtte til forskningen og 3) følge udviklingen inden for dansk og international forskning, er efter ministeriets opfattelse udtryk for en snæver fortolkning af rådgivningsfunktionen set i lyset af § 4 e og bemærkningerne hertil. UVVU har hjemmel i § 4 e, stk. 4, og er ikke begrænset til de opgaver, som forskningsrådene har efter lov om forskningsrådgivning, jf. §§ 4 a- 4 d, hvor de statslige forskningsråds opgaver er beskrevet og hjemlet.

Tværtimod må det konstateres, at underudvalg oprettet efter § 4 e kan favne bredt inden for de af Forskningsforum prioriterede områder, herunder altså således også vurderingen af videnskabelig uredelighed, som efter ministeriets opfattelse må siges at være inden for det felt, der har interesse for forskningsverdenen.

Ombudsmandens udtalelse af 5. april 2001 har foranlediget, at ministeriet i forbindelse med ændringen af lov om forskningsrådgivning i

Folketingssamlingen 2002/2003 har præciseret nogle forhold omkring UVVU. Dels har ministeriet ønske at afskære klageadgangen til ministeriet, jf. § 34 i lov nr. 405 af 28. maj 2003. Dels har ministeriet af ordensmæssige grunde præciseret UVVU's lovhjemmel, fordi udvalgene i dag har permanent karakter.

Ministeriet anerkender ikke dermed synspunktet om, at UVVU tidligere har savnet lovhjemmel, jf. argumentationen ovenfor, men har på baggrund af bl.a. ombudsmandens udtalelse fra april 2001 af retsinformatiske grunde fundet det hensigtsmæssigt at præcisere lovhjemlen i lov nr. 405 af 28. maj 2003 om forskningsrådgivning m.v., samtidig med at man udtrykkeligt afskar klageadgangen af de oven for anførte grunde.

Ministeriet finder, at oprettelsen af et UVVU klart var forudsat i bemærkningerne til § 4 e, stk. 4, og at UVVU's opgaver kan henregnes til den rådgivningsfunktion, der var placeret i Forskningsforum og dets underudvalg.

UVVU havde således den fornødne hjemmel for sit generelle virke.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

5.1.2 Hjemmelsgrundlaget i bekendtgørelse nr. 933 af 15. december 1998 og anvendelsen af begrebet ”god videnskabelig skik”.

Der argumenteres i respossummet for, at UVVU's beføjelser er udtømmende fastsat med bekendtgørelsen om UVVU, jf. bekendtgørelse nr. 933 af 15. december 1998 om Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed. Udfra almindelige legalitetskrav, kan UVVU alene tage stilling til, om den indklagede har handlet videnskabeligt uredeligt – og ikke til om indklagede har tilsidesat normer for god forskningspraksis eller handlet objektivt videnskabeligt uredeligt.

UVVU tilkendegiver i sit høringssvar af 5. maj 2003, at UVVU regelmæssigt har anvendt kriteriet ”i strid med normerne for god videnskabelig skik” og henviser i den anledning til sin praksis på området både før og efter bekendtgørelsens tilblivelse. Endvidere fremhæves det, at der ikke er grundlag for at fortolke bekendtgørelsen således, at der skulle være noget til hinder for videreførelse af den praksis, der var anset for hjemlet i vedtægtens tilsvarende bestemmelse. UVVU udtaler imidlertid også, at udvalgene ikke vil kunne behandle en sag, hvori klagen alene er formuleret som vedrørende en handling i strid med god videnskabelig skik.

Professor, dr. jur. Henrik Zahle behandler spørgsmålet i sin artikel i Ugeskrift for Retsvæsen (UfR), nr. 9, af 1. marts 2003, ”Uredelighed i forskningen”. Zahle peger på, at anvendelsen af kriteriet god videnskabelig skik ikke har været uanfægtet efter bekendtgørelsens ikrafttræden, se p. 96, afsnit 3.3 og UVVU's beretning 2001, sag nr. 7. Zahle bestrider ikke, at udvalgene kan vise tilbage til en omfattende praksis for brugen af dette kriterium. Men spørgsmålet er, om UVVU har hjemmel til at afgive uforbindende udtalelser. Sådanne udtalelser er ikke omfattet af sædvanlige hjemmelskrav, som gælder for retligt bindende afgørelser, jf. Zahle p. 97. Zahle fortsætter p. 97:

”Selvom et uredelighedsudvalgs afgørelse eller beslutning som nævnt er uforbindende, angår den et individ, der ikke har bedt om den eller samtykket i sagens behandling. Udtalelsen kan være overordentlig belastende for

vedkommendes fremtidige ansættelsesforhold og renommé eller "akademiske ære", og den ville uden for denne sammenhæng kunne henføres under straffelovens § 267 om injurier. Udvalgenes virksomhed er nøje reguleret i en bekendtgørelse, der indeholder en udførlig kompetencebeskrivelse, der tydeligvis – og ubestridt af udvalgene – ikke omfatter det kriterium, der vedrører brud på god videnskabelig praksis, og som efter forarbejderne (Rapporten fra 1992) er udformet med henblik på netop at udelade dette kriterium. Der er således flere hensyn, der taler for at antage, at det ligger uden for udvalgenes sagsområde eller kompetence at tage stilling til, om et forhold (der ikke er uredeligt) er i strid med god videnskabelig praksis."

På den baggrund konkluderer Zahle, p. 98: *"at det ikke er berettiget, at der i udvalgsafgørelsernes konklusioner, der er særligt markeret i lighed med domskonklusioner, og som afslutter udvalgenes afgørelse, tages stilling til, om den indklagede har eller ikke har tilsidesat god videnskabelig praksis eller skik. Der er ikke hermed taget stilling til den udvalgspraksis, der består i, at afgørelserne i deres præmisser kommenterer, om indklagede har tilsidesat god videnskabelig praksis."*

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

UVVU udtaler sig om forhold, som har stor betydning for den enkelte forsker. UVVU's udtalelser er ikke i sig selv retligt bindende, men vil til trods herfor kunne have vidtrækkende konsekvenser, jf. også bekendtgørelsens § 6, hvorefter et udvalg, såfremt det konstaterer, at der i en konkret sag foreligger videnskabelig uredelighed, kan 1) orientere den indklagedes arbejdsgiver, 2) henstille, at det pågældende videnskabelige arbejde trækkes tilbage, 3) foretage anmeldelse til vedkommende offentlige myndighed, som fører tilsyn med området, 4) foretage politianmeldelse, når der er tale om en strafbar lovovertrædelse 5) efter særlig anmodning fra en ansættelsesmyndighed udtale sig om et eventuelt sanktionsvalg.

Der har i UVVU gennem lang tid været udøvet en praksis, hvorefter UVVU påtaler afvigelse af "god videnskabelig skik" i sager, hvor der ikke kan konstateres uredelighed. Arbejdsgruppen vedrørende forskningsetiske regler, som Forskningsstyrelsen nedsatte den 13. februar 2003 efter anmodning fra videnskabsministeren, har om dette spørgsmål i sin rapport pkt. 2.5.p. 8 ff. udtalt:

"Der er imidlertid ikke hjemmel i de gældende regler for denne praksis. Arbejdsgruppen finder, at UVVU kan have et legitimt behov for – i begrænset omfang – at udtrykke kritik uden for de klare tilfælde af uredelighed. Det må herved erindres, at en "dom" for uredelighed er alvorlig og kan være ødelæggende for den pågældendes karriere, hvorfor uredelighed kun skal statuere, hvis der ikke er skyggen af tvivl i sagen.

Imidlertid bør en påtale for afvigelse af god videnskabelig skik være indeholdt i udtalelsens præmisser, ikke i konklusionen. Det må ligeledes være en betingelse, at der findes accepterede og kendte retningslinier for god videnskabelig praksis inden for det pågældende område, jf. nedenfor afsnit 3."

Det er ministeriets opfattelse, at UVVU formentlig kan være berettiget til at afgive uforbindende udsagn, jf. også Bent Christensen, Forvaltningsret, 1997, p.

260, og den omtalte artikel i UfR af Henrik Zahle, hvor problemstillingen om, hvilket hjemmelsgrundlag uforbindende udtalelser kræver, diskuteres.

Ministeriet skal i den forbindelse også pege på, at kritik af tilsidesættelsen af god videnskabelig skik fra et udvalg, der har kompetence til at udtale sig om egentlig videnskabelig uredelighed, kan opfattes som værende omfattet af princippet om det mindre i det mere.

Endvidere fremgår det af UVVU's forretningsorden § 3, at UVVU ønsker at bidrage til at fremme god videnskabelig skik. Målet søges nået ved udbredelse af kendskab til udvalgenes Årsberetning og ved undervisnings- og foredragsvirksomhed m.v. Denne type af aktiviteter, som ikke har en retlig bindende karakter, kan foregå ved siden af den egentlige afgørelsesvirksomhed.

Der kan imidlertid ikke herske tvivl om, at en uforbindende udtalelse optaget i konklusionen i den konkrete sag, opleves ganske bebyrdende for indklagede. Det er ubestridt af UVVU, at udvalgenes hjemmelsgrundlag ikke rummer kriteriet om brud på god videnskabelig skik/praksis, idet der alene i UVVU's redegørelse af 5. maj 2003 henvises til administrativ praksis.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Af Hans Gammeltoft-Hansens m.fl. Forvaltningsret, 2.udg. 2002, p. 16 ff. fremgår: *"Hverken de overordnede myndigheder (de interne prøvelsesinstanser) eller domstolene og ombudsmanden (de eksterne prøvelsesinstanser) vil formelt være bundet af de underordnede myndigheders praksis eller af de til disse myndigheder rettede tjenestebefalinger. I den interne prøvelse vil disse kilder dog normalt indgå med betydelig vægt...."* *"Og en fast administrativ praksis vedrørende skønmæssige afgørelser vil i den eksterne prøvelse ofte have formodningen for sig, forudsat den falder inden for rammerne af de grundlæggende regler og de udfyldende udsagn – vedrørende såvel sagsbehandlingen som afgørelsens indhold – i love, bekendtgørelser, domme og ombudsmandsudtalelser. (fremhævet her)."*

Det særlige, som gør sig gældende i denne sag, er, at UVVU har optaget stillingtagen til brud på god videnskabelig praksis i konklusionen på afgørelsen. Derved kommer den uforbindende udtalelse til at fremstå som selve afgørelsen. Ministeriet kan tilslutte sig den opfattelse, som tilkendegivet af Henrik Zahle i omtalte artikel, at brugen af begrebet brud på god videnskabelig skik/praksis i afgørelsens konklusion må forudsætte, at der i regelgrundlaget for UVVU findes hjemmel til at omfatte dette emne. Dette stemmer også overens med synspunktet angivet ovenfor fra Forvaltningsret p. 16 ff. om, at det forudsætter, at den administrative praksis ligger inden for rammerne af de grundlæggende regler, før den kan tillægges vægt i de retlige overvejelser.

Ministeriet vil søge dette forhold præciseret i de fremtidige regler for UVVU.

Uanset, at ministeriet finder, at UVVU i sine præmisser kan forholde sig til spørgsmål om god videnskabelig praksis, er det naturligvis et selvstændigt kritikpunkt, hvis UVVU i sin vurdering anlægger en ikke retvisende norm for god videnskabelig praksis på det enkelte fagområde.

Det er ikke muligt for ministeriet ud fra UVVU's afgørelse af 6. januar 2003 at opstille et fuldstændigt billede af den norm for god videnskabelig praksis, som udvalget finder, at indklagede har handlet i strid med. I afgørelsen hedder det imidlertid p. 15 *"ud fra en sædvanlig videnskabelig målestok ved sin systematiske ensidighed i valget af data og i argumentationen klart har handlet i strid med god videnskabelig skik."*

Desuden anføres det p. 11, at *"Det er ikke i overensstemmelse med god videnskabelig praksis, hvis en forsker publicerer uden om faglige fora, dvs. meddeler nyhedsmedier et resultat, der endnu ikke har været underkastet faglig bedømmelse på sædvanlig måde."*

Til spørgsmålet om valget af data bemærker Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd i sin udtalelse af 26. juni 2003 bl.a.:

"Der kan på den baggrund ikke siges at eksistere en alment gældende norm for, hvor fyldestgørende andre forskere skal citeres i en samfundsvidenskabelig publikation. Dog vil det være god skik at citere forskere, hvis synspunkter man problematiserer, så tilpas fyldestgørende, at deres synspunkter fremstår i klart forståelig og ufordrejet form."

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Til spørgsmålet om brugen af fagfælle vurderinger inden offentliggørelse bemærker Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd i sin udtalelse af 26. juni 2003 bl.a.:

"Det kan således konkluderes, at der afhængigt af formål og tradition er stor variation i form og karakter af den faglige vurdering, samfundsvidenskabelige forskningsresultater i Danmark underkastes inden offentliggørelse – herunder også at der publiceres samfundsvidenskabelig litteratur i Danmark uden, at denne formelt har været underkastet fagfælle vurdering."

På den baggrund er det ministeriets opfattelse, at UVVU i sin prøvelse har anvendt en ikke fuldt ud retvisende norm for god videnskabelig praksis på det samfundsvidenskabelige område, og at det på det foreliggende grundlag ikke kan udelukkes, at denne vildfarelse kan have ført til en forkert vurdering af indklagedes arbejde. Et forhold, hvis alvor understreges af, at UVVU selv i sin konklusion gør spørgsmålet til omdrejningspunktet for afgørelsen.

Fejl som den foreliggende, der kan have påvirket resultatet af afgørelsen, må føre til, at sagen hjemvises, således at forholdet kan berigtiges. Ved en eventuel genoptagelse af sagen henstiller ministeriet, at UVVU koordinerer fastlæggelsen af indholdet af god videnskabelig skik med Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd.

5.1.3 Begrebet "objektiv videnskabelig uredelig".

I bekendtgørelsens § 3, stk. 2, er det bestemt: *"For at kunne betegne en adfærd som videnskabelig uredelighed skal det kunne dokumenteres, at den pågældende har handlet forsætligt eller udvist grov forsømmelighed i forbindelse med forholdet."*

UVVU har i andre sager foretaget opdelingen i objektiv og subjektiv videnskabelig uredelighed.

UVVU begrundet i udtalelsen af 2. september 2003, hvorfor det efter udvalgenes opfattelse er nødvendigt at opdele uredelighed i en objektiv og subjektiv del. Først tager UVVU stilling til det faktiske hændelsesforløb, det vil sige, om der objektivt set er foretaget handlinger eller sket undladelser, der falder ind under begrebet videnskabelig uredelighed. Hvis dette findes at være tilfældet, tager UVVU derefter stilling til de subjektive krav, jf. bekendtgørelsens § 3, stk.2. Det er efter UVVU's opfattelse nødvendigt, at afgørelsen indeholder UVVU's stillingtagen til såvel de objektive som de subjektive forhold.

Ministeriet forstår det således, at UVVU som en del af sin arbejdsmetode anvender begrebet objektiv uredelig. Det er efter ministeriets opfattelse en sædvanlig juridisk arbejdsmetode, som også kendes fra en række andre juridiske discipliner, først at tage stilling til gerningsindholdet (det objektive) og herefter tage stilling til tilregnelsen (det subjektive).

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Ministeriet medgiver dog Peter Pagh, at uanset at bekendtgørelsen i § 3, stk.2, udsondrer spørgsmålet om tilregnelsen til selvstændig prøvelse, så er gerningsindholdet i stk.1, ikke stringent blevet adskilt fra spørgsmålet om tilregnelsen. Forsætskravet i § 3, stk. 1, hvorefter vildledende anvendelse af statistiske metoder (nr. 4) og forvredet fortolkning af resultater og forvridding af konklusioner (nr. 5), skal være "bevidst". Således indeholder § 3, stk.1, der beskriver gerningsindholdet også en henvisning til tilregnelsen, idet nr. 4 og 5 skal være "bevidste" overtrædelser. Dette vil ministeriet præcisere i de fremtidige regler for UVVU.

Uanset at der er tale om en sædvanlig juridisk arbejdsmetode, som kan fremgå af præmisserne, finder ministeriet ikke, at en praktisk arbejdsmetode kan optræde i afgørelsens konklusion, jf. *"Objektivt findes udgivelsen af den omhandlende publikation at falde ind under begrebet videnskabelig uredelighed. Under hensyn til de subjektive krav, der stilles om forsæt eller grov forsømmelighed kan Bjørn Lomborgs udgivelse imidlertid ikke falde ind under denne karakteristik."*

Når ministeriet ikke finder, at den metodiske opsplitning kan gentages i konklusionen, er det fordi det kan skabe et misvisende billede af den egentlige konklusion, nemlig at der efter UVVU's opfattelse ikke foreligger videnskabelig uredelighed i bekendtgørelsens forstand.

Det er efter ministeriets opfattelse en fejl, at UVVU lader den metodiske opsplitning indgå i konklusionen, men ikke en fejl af en sådan karakter, at den resulterer i en hjemvisning af sagen.

5.1.4 Afgørelsen ikke truffet af ét af de tre udvalg under UVVU.

Ifølge bekendtgørelsens § 4, stk. 2, træffer det enkelte udvalg beslutning om, hvorvidt en sag skal behandles eller afvises. Udvalget underretter den indklagede om klagen og om, hvorvidt det vil behandle klagen og i § 4, stk. 5: Når en sag om videnskabelig uredelighed er færdigbehandlet, udarbejder udvalget en udtalelse med en begrundet stillingtagen til den rejste klage. Udtalelsen meddeles sagens parter.

I responssummet p. 24 anføres, at i forhold til afgørelsen af den konkrete sag er der tale om en ikke-uvæsentlig kompetencemangel. Det hævdes, at afgørelsen er truffet af et organ, der faktisk ikke eksisterer, jf. bekendtgørelsens § 1 og definitionen af de tre udvalg:

*”Forskningsforum opretter tre udvalg vedrørende videnskabelig uredelighed inden for dansk forskning: Et udvalg for naturvidenskabelig, jordbrugs- og veterinærvidenskabelig og teknisk-videnskabelig forskning, et udvalg for sundhedsvidenskabelig forskning og et udvalg for samfundsvidenskabelig og humanistisk forskning. Udvalgene har fælles formand, der bl.a. har til opgave at sikre ensartethed i udtalelserne på tværs af forskningsområder.
Stk.2. Udvalgenes navn er Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed.”*

UVVU oplyser, at der ikke er fortilfælde for, at de tre udvalg for videnskabelig uredelighed har truffet afgørelse i forening, idet der ikke tidligere er forekommet, at en klage over en forsker for videnskabelig uredelighed vedrørte alle fagområder. Det er oplyst i UVVU's notat af 5. maj 2003, at det blev foreslået af udvalgenes formand, at klagerne skulle behandles af udvalgene i forening. Forslaget fik tilslutning fra samtlige medlemmer.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Hvis ikke udvalgene kunne træffe afgørelse i forening, ville konsekvensen være at en klage, som vedrører alle tre udvalgs fagområder, skulle afgøres af hver enkelt af de tre udvalg, hvorefter den indklagede ville modtage en afgørelse fra hver af de tre udvalg og med risikoen for modsatrettede resultater. Det forhold, at UVVU i den konkrete sag af praktiske grunde og for at sikre at den nødvendige faglige kompetence var repræsenteret, har besluttet at lade afgørelsen træffe af udvalgene i forening, finder ministeriet ikke kritisabelt, når quorum reglerne i øvrigt er opfyldt. Ministeriet lægger her til grund, at klagerne vedrørte alle tre udvalgs kompetenceområder, jf. UVVU's udtalelse af 5. maj 2003 ovenfor pkt. 1.8. Vurderingen heraf er efter ministeriets opfattelse et fagligt spørgsmål, som ligger uden for ministeriets prøvelseskompetence, jf. ovenfor.

Ministeriet lægger vægt på, at det er formanden, der alene træffer afgørelse i juridiske spørgsmål, jf. § 9, stk.5, ligesom formanden er den samme for alle tre udvalg. Derved påvirkes indklagedes retssikkerhed som udgangspunkt ikke ved, at udvalgene virker i forening. Samtidig er det sagligt at udvide udvalgene, når der er tale om et arbejde, der vedrører flere fagområder. Dette må dog ikke få den konsekvens, at den indklagede bliver bedømt efter en anden norm end den, der gælder for den pågældendes fagområde, jf. ministeriets stillingtagen ovenfor pkt. 5.1.2. om hjemmelsgrundlaget for god videnskabelig skik.

Ministeriet vil søge muligheden for, at flere udvalg træffer afgørelse i forening, præciseret i det fremtidige regelsæt for UVVU.

Quorum reglerne fremgår af bekendtgørelsens § 9, stk. 3, hvorefter udvalgene er beslutningsdygtige, når formanden og medlemmerne eller disses suppleanter er til stede. Hvis udvalgene ikke kan træffe beslutning i enighed, træffes beslutningerne ved almindelig flertalsbeslutning. Et dissentierende medlem kan forlange, at hans/hendes dissens fremgår af beslutningen, jf. bekendtgørelsens § 9, stk. 4. Hvert udvalg består af 4 medlemmer, som hver har en suppleant.

UVVU har oplyst, at afgørelsen blev truffet i enighed den 10. december 2002. Ministeriet har modtaget kopi af et uddrag af beslutningsreferatet fra dette møde med oplysning om, at formanden, de 4 medlemmer af UVVU/Sundhed og 1 suppleant, 3 medlemmer fra UVVU/Samf./Hum. og 1 suppleant og 4 medlemmer fra UVVU/Nat./Tek. og 2 suppleanter, i alt 16 deltagere. Quorum reglerne er formelt set opfyldt. Det må imidlertid betragtes som en klar fejl, at der har deltaget 5 medlemmer/suppl. fra UVVU/Sundhed, 6 medlemmer/suppl. fra UVVU/Nat./Tek. og 4 medlemmer/suppl. fra UVVU/Samf./Hum. Det vil sige, at for to af udvalgenes vedkommende har der deltaget flere end det hjemlede antal medlemmer på 4, og ministeriet kan ikke udelukke, at denne overrepræsentation fra de to udvalg, der netop ikke repræsenterede indklagedes fagområde, kan have ført til en tilsvarende overrepræsentation i udvalgenes drøftelser af sagen. Ministeriet skal samtidig påpege, at i en afstemningsituation vil der kun kunne afgives 4 stemmer pr. udvalg, bortset fra formandens stemme.

Når det lægges til grund, at klagerne fagligt rettede sig mod alle de tre udvalgs fagområder, er de tre udvalg i forening efter ministeriets opfattelse kompetente til at behandle klagen. Imidlertid skal ministeriet pege på, at den valgte procedure ved afgørelsen af, om en sag skal behandles af udvalg i forening efter ministeriets opfattelse ikke var korrekt. Efter det oplyste i UVVU's udtalelse af 5. maj 2003, blev beslutningen truffet af udvalgene i forening efter indstilling fra formanden.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Ministeriet finder, at afgørelsen må træffes af det enkelte udvalg, inden for hvis område den indklagede har sit virke, idet man ellers risikerer, at det relevante udvalg nedstemmes af de to andre udvalg i et spørgsmål om, hvorvidt afgørelsen skal træffes af udvalg i forening. I den konkrete sag har det dog ikke betydning, idet beslutningen var enstemmig.

Ministeriet skal indskærpe over for UVVU, at reglerne for, hvor mange der kan deltage i behandlingen af en sag, altid skal iagttages. For så vidt angår spørgsmålet om, hvilken konsekvens den manglende overholdelse bør have for den konkrete sag, forudsætter dette et kendskab til de interne drøftelser i UVVU, som ministeriet ikke har, og da sagen under alle omstændigheder skal hjemvises til UVVU, har ministeriet ikke fundet tilstrækkelig anledning til at forfølge dette forhold yderligere.

5.1.5 Den territoriale afgrænsning af UVVU's kompetence.

Uanset at spørgsmålet om afgrænsningen af UVVU's territoriale kompetence ikke har været gjort selvstændigt gældende i denne sag, finder ministeriet at måtte henlede opmærksomheden på dette spørgsmål.

Der gælder generelt i international ret en grundsætning om, at alle relationer mellem stater er reguleret af princippet om suverænitet og territorial integritet (den såkaldte grundsætning om territorialhøjheden), således at stater frit kan regulere fx egne forhold og udstede regler for egne borgere inden for eget territorium, jf. bl.a. FN's Generalforsamling, Resolution 3281, kap. 1, litra 1. Det betyder omvendt, at stater i medfør af det eksterne suverænitetsprincip ikke er kompetente til at regulere forhold, der finder sted på andre staters territorium,

jf. bl.a. Island of Palmas Case, Den Permanente Voldgiftsdomstol, 1928, RIAA, Bind 2, p. 839.

Samtidig skal det dog bemærkes, at international ret i nyere tid anerkender, at princippet om suverænitet og territoriell integritet alene er en hovedregel, idet fx globaliseringstendenserne har betydet, at vi ser flere og flere grænseoverskridende handlinger med en udvanding af princippet til følge (den såkaldte empiriske revolution), jf. bl.a. Higgins, *International Law in a Changing International System*, Cambridge Law Journal, Bind 58, Del 1, 1999, p. 82.

Det vil på den baggrund have formodningen imod sig, at en stat er kompetent til at vurdere forhold, der finder sted på en anden stats territorium. Da princippet dog ikke er statisk, jf. ovenfor, kan dette udgangspunkt efter ministeriets opfattelse imidlertid fraviges, hvis bevisbyrden herfor løftes. Det kunne f.eks. være tilfældet, hvor det i en sag på baggrund af en konkret vurdering kan påvises, at et begået forhold har større tilknytning til den stat, som ønsker at forfølge forholdet, end til den stat, hvori det faktisk er sket.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Det er i UVVU's afgørelse af 6. januar 2003 anført, at klagerne er rettet mod Bjørn Lomborgs bog "*The Skeptical Environmentalist*", Cambridge University Press, 2001, ligesom det er denne bog, der henvises til i den øvrige del af afgørelsen.

Det er ministeriets opfattelse, at offentliggørelse er en forudsætning for anvendelsen af reglerne om videnskabelig uredelighed – først når der er sket en offentliggørelse, kan der være tale om en handling eller undladelse, hvorved der i forskning sker forfalskning eller forvridding af det videnskabelige budskab eller grov vildledning om en persons indsats i forskningen, jf. bekendtgørelsens § 3.

Så længe informationerne forbliver i den private sfære, er der ikke noget budskab over for offentligheden at forfalske eller forvride og ingen, der er blevet vildledt. At omdrejningspunktet er overgangen fra den private sfære til det offentlige rum er et kriterium, der kendes fra en lang række juridiske discipliner. Offentliggørelsen er således nødvendig for at realisere gerningsindholdet, og offentliggørelsesstedet bliver dermed gerningsstedet.

I den foreliggende sag ligger offentliggørelsesstedet uden for Danmark, og det kan betyde, at danske forvaltningsmyndigheder ikke er kompetente til at prøve sagen, jf. ovenstående princip om suverænitet og territoriell integritet.

Om sagen i øvrigt har en sådan tilknytning til Danmark, at UVVU alligevel er kompetent til at behandle sagen, jf. oven for, kan ministeriet ikke afgøre på det foreliggende grundlag. Ligesom ministeriet ikke kan se, om UVVU har prøvet spørgsmålet, uden at denne prøvelse er indgået i afgørelsen.

Såfremt UVVU ikke har prøvet spørgsmålet, og i en fornyet behandling måtte komme til, at det ikke er kompetent til at prøve "*The Skeptical Environmentalist*", må udvalgene vurdere, om klagerne efter deres indhold i stedet kan føre til en vurdering af den dansk udgivne "Verdens sande tilstand" eller andre artikler af Bjørn Lomborg.

Sammenfattende er det ministeriets opfattelse, at UVVU i en genoptagelsessituation i det omfang, det ikke er sket, må prøve dets kompetence i sagen, og resultatet af prøvelsen må indgå i begrundelsen for afgørelsen. Ministeriet vil samtidig i de fremtidige regler for UVVU's virke søge at afklare den territoriale kompetence.

Da spørgsmålet vedrører selve UVVU's kompetence til at behandle sagen, må også dette forhold føre til hjemvisning.

6 UVVU's sagsbehandling.

6.1 Officialprincippet.

Den offentlige forvaltnings sagsbehandling er underlagt det såkaldte officialprincip, hvorefter det påhviler den offentlige myndighed at fremskaffe de nødvendige oplysninger til at træffe den rigtige afgørelse i en sag.

Princippet er bl.a. beskrevet således i Hans Gammeltoft-Hansen m.fl., Forvaltningsret, 2002, p. 447 f:

”Som et grundlæggende princip i forvaltningsretten gælder at det påhviler den enkelte forvaltningsmyndighed selv, eventuelt i samarbejde med andre myndigheder, at fremskaffe fornødne oplysninger om de foreliggende sager eller dog at foranledige at private, navnlig parterne, yder medvirken til sagens oplysning. Princippet kaldes oftest official- eller undersøgelsesprincippet.

Forvaltningens sagsoplysning adskiller sig herved principielt fra sagsoplysningen inden for civilprocessen hvor det normalt er sagens parter der styrer sagsoplysningen. Efter retsplejelovens § 338 gælder således at retten ikke kan tilkende en part mere end han har påstået, og kun kan tage hensyn til anbringender som parten har gjort gældende.

.....
Princippet hører til de såkaldte garantiforskrifter hvis iagttagelse generelt er af væsentlig betydning for afgørelsens lovlighed og rigtighed. Utilstrækkelig sagsoplysning vil kunne bevirke at afgørelsen må tilsidesættes som ugyldig, eller føre til en henstilling fra ombudsmanden om at myndigheden skal genoptage sagen og foretage de manglende undersøgelser.

.....
Kravene til forvaltningens sagsoplysning angår tilvejebringelsen af et fyldestgørende faktisk og retligt grundlag for afgørelsen.

.....
Officialprincippet retter sig både imod det faktiske og det retlige grundlag for en afgørelse. Oplysning af faktum styres i første række af det retsgrundlag som afgørelsen søges truffet efter. Myndigheden må derfor sideløbende med oplysningen af de faktiske omstændigheder tage stilling til eventuelle uklarheder vedrørende retsgrundlaget, f.eks. ved at fortolke eller udfylde en upræcis eller helt tom beskrivelse i lovtæksten af retsfaktum.

.....
Officialprincippetets formål er som nævnt at bidrage til at sikre at forvaltningsmyndighedernes afgørelser bliver materielt lovlige og rigtige. Det forudsætter ikke alene at alle relevante forhold er belyst ved det foreliggende materiale, men også at oplysningerne er pålidelige. Er der tvivl om holdbarheden af et væsentligt faktum, hører det med til sagsoplysningen at søge denne tvivl

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

afklaret således at det ved en sædvanlig bevismæssig vurdering kan afgøres om den pågældende oplysning kan lægges til grund for afgørelsen. Også oplysninger som indhentes fra andre myndigheder eller sagkyndige, må myndigheden efter omstændighederne forholde sig kritisk til og ikke uden videre lægge til grund for sin bedømmelse af sagen.”

Overført til den konkrete sag betyder det, at UVVU selvstændigt må tage stilling til, om indklagede (BL) har handlet videnskabeligt uredeligt og fremskaffe de fornødne oplysninger for en sådan en bedømmelse. Imidlertid ses en sådan bedømmelse ikke at have været foretaget.

UVVU's afgørelse indeholder bortset fra en kort sagsfremstilling, p. 1 og 2, den nedsatte arbejdsgruppes gennemgang dels af BLs værk *"The Skeptical Environmentalist"*, p. 2 – 3, og dels den nedsatte arbejdsgruppes gennemgang af den offentliggjorte faglige kritik af værket, p. 3 – 9. Det er noget uklart for ministeriet, i hvilket omfang der alene er tale om et referat af den allerede offentliggjorte kritik. Således er det p. 3 fremhævet for så vidt angår Stephen Schneider:

"Schneider er en særdeles anerkendt forsker, som i 30 år har drøftet disse problemer med tusinder af forskerkolleger og policy-analytikere i myriader af artikler og formelle møder.”

Dette fremstår, som arbejdsgruppens vurdering af Schneider og ikke blot et referat af Schneiders kritik af værket. For så vidt angår de øvrige refererede kritikere af værket, er der ikke foretaget en tilsvarende vurdering af de pågældende fra arbejdsgruppens side. Ministeriet forstår ikke baggrunden for, at UVVU kun har valgt at vurdere én af de refererede kritikere, men ikke de øvrige.

Arbejdsgruppen konkluderer herefter gennemgangen af kritikken, p. 9 og 10, hvor det bl.a. hedder:

"Kritikerne er udover den usædvanligt massive faglige uenighed med Bjørn Lomborg forargede over, at han går nar af en række forskere, og slår forskere i hartkorn med miljøaktivister, hvorved i hvert fald dele af det seriøse videnskabelige forskningssamfund beskyldes for at have misforstået de relevante begreber, give falske fremstillinger af relevante facts, underdrive usikkerheder, selekttere data, og ikke at anerkende fejl, når disse var blevet påvist – kort sagt, at medlemmerne af forskningssamfundet er skyldige i massive overtrædelser af forskeres "Code of Conduct" (regler for god videnskabelig skik).”

Ministeriet må her konstatere, at der alene refereres en kritik af BL, og ikke en selvstændig stillingtagen til, om BLs arbejdsmetoder efter arbejdsgruppens opfattelse er omfattet af bekendtgørelsen for UVVU's regler.

Herefter gennemgår arbejdsgruppen de tre klagesager, p. 10:

"I de tre klager anklages BL for konstruktion af data, selektiv og skjult kassation af uønskede resultater, bevidst vildledende anvendelse af statistiske metoder, bevidst forvredet fortolkning af konklusionerne, plagiering af andres resultater eller publikationer, og bevidst fordrejet gengivelse af andres resultater. De tre

klager omfatter tilsammen hovedparten af kapitlerne i Bjørn Lomborgs bog. I sag III lægger Stuart Pimm og Jeffrey Harvey en omfattende del af den offentliggjorte kritik, inklusive Scientific American diskussionen, til grund for deres klage.

I sine svar afviser BL så godt som alle de klagepunkter, han tager stilling til, men i lighed med diskussionen i Scientific American, accepteres hans afvisninger ikke af klagerne.”

Igen refereres der kun en faglig uenighed, men arbejdsgruppen foretager ikke en vurdering af, om BLs arbejdsmetoder er omfattet af bekendtgørelsen. At andre mener, at de er kritisable, kan ikke tillægges selvstændig betydning, idet det netop er UVVU's opgave at foretage denne vurdering.

Derpå gengives arbejdsgruppens overvejelser om den videnskabelige proces og formidling af videnskabelige resultater til offentligheden, p. 10 – 11. De pågældende overvejelser har alene teoretisk karakter, da de på intet tidspunkt overføres til den konkrete sag. Overvejelserne kan derfor ikke tages som dokumentation for, at BL skulle have forbrudt sig imod de her opstillede principper.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Arbejdsgruppen afslutter sin indstilling til UVVU, p. 11 – 12, med alene at behandle spørgsmålet om det pågældende værk er af en karakter, der kan begrunde en vurdering om videnskabelig uredelighed ud fra de normer, der i øvrigt anvendes på videnskabelige værker. Dette spørgsmål vil blive behandlet nedenfor.

Herefter følger UVVU's egen behandling af sagen, p. 12 – 15, hvor UVVU indledningsvis angiver:

”Som allerede nævnt har der under UVVU's sagsbehandling været en meget omfattende skriftveksling. Frem for at referere denne har UVVU fundet det rigtigt at fremlægge ikke alene arbejdsgruppens opsummering, men klagerne med bilag i deres helhed, således at de som bilag til denne afgørelse, incl. drøftelserne i Scientific American udgør en del af sagsbeskrivelsen. Det samme gælder Bjørn Lomborgs svar på klagerne. Den interesserede offentlighed får herved mulighed for fuld indsigt i forholdene.

UVVU kan i sin helhed tilslutte sig arbejdsgruppens beskrivelse af de tre klager og af de problemer, der knytter sig til spørgsmålet om Bjørn Lomborgs bog overhovedet bør vurderes ud fra videnskabelige kriterier og dermed til fastlæggelsen af det videre forløb i sagsbehandlingen.”

Igen er der alene tale om at henvise til, at andre har fundet BLs arbejdsmetoder kritisable, men ikke en dokumentation for eller en stillingtagen til, at de er omfattet af bekendtgørelsen.

Ministeriet er i den forbindelse enige med UVVU i, jf. afgørelsens p. 13, at det ikke er UVVU's opgave at tage stilling til, hvem der har ret i et fagligt stridsspørgsmål, men alene til om en klage over videnskabelig uredelighed er

berettiget. Men dette sidste spørgsmål skal UVVU også selvstændigt skaffe den fornødne dokumentation for at prøve og tage stilling til.

UVVU foretager tillige en gennemgang af bekendtgørelsens regler og kommer med en række vurderinger af den videnskabelige proces, men overvejelserne overføres ikke til den konkrete sag, sådan at man kan se, hvor det er, at BL skulle have anvendt kritisable eller uredelige arbejdsmetoder.

Særligt skal fremhæves UVVU's bemærkninger p. 14 nederst:

”Det skal yderligere bemærkes, at der er ganske særlige vanskeligheder forbundet med udarbejdelse af cost-benefit analyser, der skal tjene til at belyse, hvor anvendte ressourcer giver mest for pengene. Analysen består i at omsætte alle goder til et økonomisk beløb. En sådan omsætning er ofte udtryk for et særdeles skønspræget valg fra analytikerens side.

I forbindelse med nærværende sag har UVVU været opmærksom på Verdensbankens World Development Report 2003: ”Sustainable Development in a Dynamic World” og FN’s opsummering i publikationen ”Providing Global Public Goods, Managing Globalization”, der er publiceret i 2002. I sidstnævnte publikation henvises til et forsøg på at lave en cost-benefit analyse, der illustrerer årlige udgifter ved en sikring af nogle globale offentlige goder (herunder reduktion af omfattende sygdomsbyrder og klimacændringer) sammenholdt med udgifterne ved passivitet. Det nævnes, at det at lave sådanne cost-benefit analyser kræver en betydelig indsats og dybtgående analyser af koncept, målemetode og data. Men et foreløbigt forsøg på en sådan analyse tyder på, at passivitet er særdeles kostbar og at udgifterne ved ikke at gøre noget overstiger udgifterne til en eventuel indsats. Når dette nævnes er det for at fremhæve den forsigtighed, der skal vises i forbindelse med sådanne cost-benefit analyser.”

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

BLs værk *”The Skeptical Environmentalist”* er udgivet i 2001, medens den danske udgave *”Verdens sande tilstand”* er udgivet i 1998. De oven for refererede publikationer ligger udgivelsesmæssigt således efter offentliggørelsen af BLs værker. BLs værker må nødvendigvis prøves efter den viden, der var tilgængelig på offentliggørelsestidspunktet og ikke efter den viden, der senere måtte komme til. De to publikationer kan således ikke anvendes i en vurdering af BLs arbejde, medmindre der var tale om viden, der allerede fandtes på tidspunktet for offentliggørelsen af BLs værker, men i så fald skulle UVVU have dokumenteret, at det allerede var kendt viden på det pågældende tidspunkt.

Endelig hedder det i UVVU's stillingtagen p. 15:

”UVVU finder det på baggrund af det af klagerne fremlagte materiale, herunder i særlig grad bedømmelsen i Scientific American, tilstrækkelig godtgjort, at indklagede, som selv har insistet på at give sin publikation en videnskabelig form og ikke lade bogen fremtræde som et provokerende debatindlæg, ud fra en sædvanlig videnskabelig målestok ved sin systematiske ensidighed i valget af data og i argumentationen klart har handlet i strid med god videnskabelig skik.”

For så vidt angår sætningen *"som selv har insistet på at give sin publikation en videnskabelig form og ikke lade bogen fremtræde som et provokerende debatindlæg"* henvises til det af ministeriet anførte under pkt. 6.4.

Ministeriet må dertil konstatere, at UVVU ikke har dokumenteret, hvor det er BL skulle have været ensidig i sit valg af data og i sin argumentation, og at afgørelsen savner enhver argumentation for, hvorfor UVVU finder, at klagerne har ret i deres kritik af BLs arbejdsmetoder. Det er ikke nok, at der foreligger kritik af en forskers videnskabelige arbejdsmetoder; UVVU må forholde sig til kritikken og tage stilling til, om kritikken er berettiget eller ej, og hvorfor.

Disse to opgaver er det netop UVVU's grundlæggende pligt at løse, og da dette ikke er sket, må afgørelsen hjemvises til UVVU, jf. hvad der oven for er citeret fra Hans Gammeltoft-Hansens m.fl., Forvaltningsret, 2002, om konsekvensen af tilsidesættelse af officialprincippet. Et så væsentligt svigt i UVVU's sagsbehandling er i sig selv kritisabelt.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

6.2 Klagernes partsstatus.

Som det er angivet oven for under beskrivelsen af officialprincippet, kan en offentlig myndighed navnlig lade en sags parter deltage i sagsoplysningen, men det forudsætter også, at der er tale om parter. Dette forudsætter, at den pågældende har en væsentlig og individuel retlig interesse i sagens afgørelse. Hvis en klager, derimod ikke har en sådan interesse, er den pågældende ikke part, men anmelder, jf. nedenfor.

UVVU har ikke i sin afgørelse prøvet dette spørgsmål, men det fremgår af afgørelsens p. 2, at UVVU har lagt til grund, at de første tre klager var parter. Desuden synes klagerne at have fået adgang til kontradiktion i det omfang, som parter er berettiget hertil efter forvaltningslovens §§ 19 – 21.

Ministeriet har under behandlingen af rekurssagen allerede haft anledning til at tage stilling til klager nr. 1, biolog, lic.scient. Kåre Fog, og klager nr. 2, Mette Hertz og Henrik Stiesdals partsstatus. Ministeriet har derimod ikke haft grundlag for at prøve klager nr. 3, Stuart Pimm og Jeffrey Harveys eventuelle partsstatus, men dette forudsættes efterfølgende prøvet af UVVU selv.

I ministeriets afgørelse af 10. juli 2003 vurderede ministeriet således:

"Indsigelser til ministeriet i anledning af UVVU's afgørelse af 7. januar 2003" (afgørelsen af 6. januar blev offentliggjort den 7. januar 2003).

Ministeriet har modtaget følgende indsigelser i anledning af UVVU's afgørelse af 7. januar 2003:

- 1) Med brev af 17. januar 2003 klager Lars Thomsen til ministeriet over UVVU's afgørelse i Lomborg sagen.*
- 2) Med brev af 15. marts 2003 klager Kåre Fog til ministeriet over UVVU's afgørelse i Lomborg sagen.*

- 3) Med brev af 7. april 2003 indsender professor (em) dr. A. Rörsch nogle kritiske bemærkninger til ministeriet med henvisning til UVVU's afgørelse i Lomborg sagen.
- 4) Den 23. april 2003 klager Mette Hertz og Henrik Stiesdal til ministeriet over UVVU's afgørelse i Lomborg sagen.

Klageadgang over UVVU's afgørelser.

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling er rekurs-instans i forhold til Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed (UVVU). I medfør af § 4 m i lov om forskningsrådgivning m.v. er det alene klager, for så vidt angår retlige spørgsmål, som kan påklages til Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling.

Ministeriet har således i forbindelse med klager over UVVU's afgørelser alene en legalitetskontrol, idet ministeriet i disse tilfælde påser, at UVVU's afgørelser ikke er i strid med lovgivningen, herunder forvaltningsretlige retsgrundsætninger. Det betyder, at ministeriet eksempelvis kan tage stilling til, om der i den indklagede afgørelse er anvendt en korrekt fortolkning af loven.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Er der tale om en bestemmelse, som overlader et vist skøn til UVVU, der træffer afgørelsen i 1. instans, kan ministeriet ikke foretage en fuld prøvelse af afgørelsen. Ministeriet kan i sådanne tilfælde alene vurdere, om de kriterier, som er lagt til grund for afgørelsen, er lovlige. Derimod kan ministeriet ikke efterprøve vægningen og afvejningen af kriterierne.

Ministeriet kan ikke tage stilling til det faglige forhold i en klage. Ministeriet kan eksempelvis således ikke vurdere, om der i en konkret sag er sket konstruktion af data, jf. bekendtgørelse nr. 933 af 15. december 1998, § 3, stk.1, nr. 1, eller om sagen ud fra en faglig vurdering kan siges at have betydning for dansk forskning, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 2, 1. pkt.

Det fremgår ikke af § 4 m i lov om forskningsrådgivning m.v., hvem der er klageberettiget. Klageadgangen skal derfor afgøres efter forvaltningsrettens almindelige regler. I den forbindelse skal der redegøres for om den, der indbringer en klage til rekursinstansen, er omfattet af partsbegrebet i forvaltningsrettens forstand og dermed er klageberettiget.

Partsbegrebet

I forvaltningsretten antages det som almindeligt udgangspunkt, at kun den eller de, der har været part(er) i sagen i forbindelse med førstinstansens behandling af sagen, er klageberettigede, jf. Forvaltningsret, 2. udgave, 2002, DJØF, af Hans Gammeltoft-Hansen m.fl., p. 963.

Partsbegrebet i forvaltningsretten omfatter ansøgere, klagere og andre, der har en væsentlig og individuel interesse i sagens afgørelse, jf. Forvaltningsloven med kommentarer af John Vogter, 3. udgave, 1999, p. 128. "Med udtrykket "klagere" sigtes der til personer, der som klageberettigede har indgivet en klage til en rekursinstans i en sag, der vedkommer dem.... Partsbegrebet omfatter således typisk afgørelsens adressat, men også andre fysiske eller juridiske personer kan have stilling som part i sagen.", jf. den kommenterede forvaltningslov, p. 128.

Ibid, p.129: "Væsentlighedsbetingelsen ved fastlæggelsen af partsbegrebet indebærer normalt, at der skal være et vist direkte forhold mellem den involverede interesse og parten."

Folketingets Ombudsmand har i to sager, j.nr. 1995-1672-610 og j.nr. 1997-199-610, udtalt at "en anmelder ikke i kraft af anmeldelsen er part og dermed klageberettiget." Ligeledes fremgår det af Forvaltningsret, 2. udgave, 2002, DJØF, af Hans Gammeltoft-Hansen m.fl., p. 68: "Undertiden vil den pågældende være således involveret i sagen på andet grundlag at det kan begrunde partsstatus; men anmeldelsen i sig selv gør det ikke, uanset at den pågældende ved sin anmeldelse har tilkendegivet en betydelig subjektiv interesse for sagen."

Konkret skal der således tages stilling til, om en anmelder af en sag (den primære sag) til UVVU og andre interesserede har partsstatus, når denne personkreds indbringer en klage over UVVU's afgørelse til rekursmyndigheden; her Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Væsentlig interesse

"I de tilfælde, hvor der opstår tvivl, om en person kan anses som part i en sag, må der navnlig lægges vægt på, hvor væsentlig den pågældendes interesse i sagen er, og hvor nært denne interesse er knyttet til sagens udfald. Partsbegrebet omfatter som udgangspunkt i hvert fald den, hvis interesse i den verserende eller afgjorte sags udfald er af en sådan intensitet, at den efter forvaltningsrettens almindelige regler gør den pågældende kompetent til at påklage afgørelsen til en rekursinstans eller indbringe sagen for domstolene, jf. Poul Andersen, Juristen 1964, p. 444, og for så vidt angår partsoffentlighedsloven, F.T. 1963/64, tillæg A, sp. 1351...Det må i øvrigt være en forudsætning, at partsstatus i en bestemt forvaltningssag kun kan tilkomme en begrænset personkreds.", jf. den kommenterede forvaltningslov, side 131.

Eksempelvis kan en person ikke påberåbe sig partsstatus i sager om gennemførelse af generelle retsakter, selv om vedkommende kan siges at have en væsentlig interesse i sagen, jf. eks. Ombudsmandens afgørelse, FOB 1971, p. 48, som er refereret i den kommenterede forvaltningslov, p. 258.

Af Forvaltningsret, 2. udgave, 2002, DJØF, af Hans Gammeltoft-Hansen m.fl., p. 67 ff. fremgår: "At interessen skal være væsentlig, indebærer at afgørelsen skal angå den pågældendes forhold med en vis intensitet og styrke... Væsentlighedsbetingelsen må inden for de enkelte sagsområder og afgørelsestyper vurderes i forhold til hvad det drejer sig om."

En afledet eller indirekte interesse udelukker ikke partsstatus, jf. Forvaltningsret, p. 69. P. 71 i samme bog: "Det anføres undertiden at partsinteressen skal være af retlig art. Hermed sigtes til at en personlig moralsk, følelsesmæssig interesse i sagens udfald, eller en mere generelt præget ideel interesse, ikke i sig selv er tilstrækkelig." Undtagelsen herfra er, at hvis interessen er meget stærk og anerkendelsesværdig, så taler dette som argument for klageberettigelse.

Individuel interesse

En partsinteresse skal ikke blot være væsentlig, men også individuel, se Forvaltningsret p. 72 ff. Der vil imidlertid ofte ved afgrænsningen af partsbegrebet være brug for en formålspræget fortolkning, det vil sige lægge vægt på den pågældendes reelle behov for at kunne udøve partsbeføjelser, jf. Forvaltningsret, p. 80.

Individualitetskravet overlapper ofte kravet om væsentlig og retlig interesse, men i tilfælde hvor en sags afgørelse berører en omfattende personkreds, får kravet om individualitet en selvstændig betydning.

Spørgsmålet er således om UVVU's afgørelse berører en anmelder eller den personkreds, der viser interesse for sagen, i en sådan grad, at der kan statueres en tilstrækkelig individuel interesse.

Det fremgår på p. 63, i Forvaltningsret, at:

”Grundlæggende er det graden og arten af den fysiske eller juridiske persons tilknytning til sagen der er afgørende for hvorvidt den pågældende skal anses for part.

Indholdsmæssigt beskrives denne tilknytning generelt som en kvalificeret interesse. Kvalifikationen består først og fremmest i at interessen skal være væsentlig og individuel.”

Udgangspunktet er således, at enkeltpersoner, der ikke berøres væsentligt og individuelt af afgørelsen, i almindelighed ikke vil være parter i en sag, selvom de i øvrigt har en væsentlig interesse i sagens udfald.

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings stillingtagen til klageadgangen.

UVVU har med afgørelsen af 7. januar 2003 om Bjørn Lomborgs bog ”The Skeptical Environmentalist”, Cambridge University Press, 2001, afgjort at:

”Objektivt findes udgivelsen af den omhandlende publikation at falde ind under begrebet videnskabelig uredelighed. Under hensyn til de subjektive krav, der stilles om forsæt eller grov forsømmelighed kan Bjørn Lomborgs udgivelse imidlertid ikke falde ind under denne karakteristik. Derimod findes udgivelsen at være i klar modstrid med normerne for god videnskabelig skik.”

Den direkte part i sagen er afgørelsens adressat; Bjørn Lomborg. En anmelder af Lomborg til UVVU har efter ministeriets vurdering ikke handlet for at beskytte en individuel interesse, men udfra ønsket om at varetage nogle almene, offentlige interesser om videnskabelig redelighed inden for et fagområde.

Interessen for en anmelder eller den personkreds, som viser generel interesse for en sag, er således af mere ideel karakter, hvilket understøttes af en række af de fremsatte synspunkter om eks. moralske domstole, afgrænsning af fagområder og Bjørn Lomborgs person, som det end ikke ligger inden for ministeriets kompetence at tage stilling til, jf. omtalen af hjemlen i forskningsrådslovens § 4 m ovenfor. Disse synspunkter kan ligeledes varetages i den offentlige debat, jf.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

bl.a. kronikken i Dagbladet Politiken den 26.marts 2003 med titlen "Når løgn forklædes som videnskab".

Det forhold, at en anmelder er uenig i den afgørelse UVVU har truffet på baggrund af anmeldelsen, statuerer ikke efter ministeriets opfattelse automatisk en væsentlig og individuel interesse, der giver klageadgang til rekursinstansen. I den forbindelse lægger ministeriet først og fremmest vægt på, at afgørelsen ikke vedrører anmelderens egne forhold.

I den forbindelse spiller det tillige en rolle, at genstanden for anmeldelsen til UVVU er Bjørn Lomborgs bog. Bogen henvender sig til alle, men måske i en større grad til det videnskabelige samfund, og ikke direkte til anmelderen personligt. Bogen berører således ikke anmelderen væsentligt mere eller mere direkte end andre af bogens læsere.

De samme synspunkter gør sig gældende for så vidt angår den personkreds, der udfra en generel interesse i sagen, har henvendt sig til ministeriet.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

På den baggrund finder ministeriet ikke at skulle tage stilling til de indsigelser, som er modtaget i anledning af UVVU's afgørelse af 7. januar 2003.

Hensynet til indklagede, direktør Bjørn Lomborg

Afgrænsningen af partsbegrebet har også betydning for indklagedes retsstilling, og derfor kan ministeriet ikke foretage en udvidende fortolkning af begrebet, således at andre end dem, der er parter efter forvaltningsloven, kan få adgang til at få prøvet deres indsigelser. Der er tale om en personsag, hvis udfald kan have afgørende betydning for den indklagedes faglige omdømme, og hensynet til indklagede kan således kun vige for hensyn af samme intensitet eller væsentlighed.

For det første vil en behandling af de modtagne indsigelser betyde en væsentlig udvidelse af prøvelsesgrundlaget, hvilket vil medføre, at sagens afgørelse vil trække betydeligt længere ud, navnlig under hensyn til, at der i så fald skal foretages partshøring i alle led i forvaltningsprocessen frem mod en afgørelse.

For det andet vil antallet af parter i sagen kunne have indflydelse på, hvilken afgørelse ministeriet kan træffe. Ministeriets adgang til at ændre afgørelsen til skade for indklagede kan således være afhængig af, om der er tale om en partstvist, hvor der er modstående retlige interesser, jf. således Forvaltningsret, p. 1011 f."

Ministeriet finder, at det er en klar fejl, at UVVU ikke har prøvet partsspørgsmålet, men blot lagt til grund, at klagerne var parter. Dette kan have fået den konsekvens, at UVVU har tillagt de pågældende klageres vurderinger for stor betydning, og det kan have medført, at sagsbehandlingstiden er blevet forlænget, idet der er foretaget høring af klagerne i et omfang, de ikke var berettigede til. Høringen skal i de tilfælde, hvor der ikke er tale om parter, også vurderes over for indklagedes interesse i at få sagen afsluttet.

Det er dog ikke ministeriets opfattelse, at forholdet i den konkrete sag er af en sådan karakter, at det isoleret set kan føre til hjemvisning. Imidlertid vil klager nr. I og II i en fornyet prøvelse af sagen ikke kunne tillægges partsbeføjelser, mens UVVU efter en konkret vurdering må afgøre spørgsmålet for så vidt angår klage nr. III.

6.3 Burde klage nr. II have været afvist ?

I det responsum udarbejdet af professor Peter Pagh, der var vedlagt BLs oprindelige klage af 13. februar 2003, kritiseres behandlingen af klage nr. II bl.a. således:

"Hvad angår klage nr. II over Lomborgs læserindlæg, har UVVU ikke i afgørelsen tilkendegivet, om klagen kunne behandles og omtaler i øvrigt ikke indholdet af denne klage nærmere. Det må imidlertid konstateres, at klagen ikke er afvist af UVVU, og at klage nr. II på linie med de to øvrige klager indgår i det bilagsmateriale, som afgørelsen henviser til, ligesom sagsbehandlingen af klage nr. II ikke adskiller sig fra de to øvrige klager. Det må følgelig lægges til grund, at UVVU har antaget klagen til realitetsbehandling.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Sammenholdes dette med bekendtgørelsens regler om, hvilke klager UVVU kan behandle, forekommer det oplagt, at klagen skulle have været afvist. Forskeres deltagelse i den offentlige debat i form af læsebrev falder klart uden for de aktiviteter, der kan pådømmes af UVVU. Der kan herved henvises til, at den indklagede aktivitet efter bekendtgørelsens § 3, stk. 1, skal være sket i forskningen, og at den indklagede aktivitet ifølge § 2 skal have betydning for forskningen. Læserindlæg i pressen opfylder ikke disse betingelser."

Kritikken gav anledning til, at ministeriet i brev af 7. marts 2003 stillede UVVU følgende spørgsmål: *"Hvorfor blev klage nr. 2 ikke afvist, jf. professor Peter Pagh's responsum, p. 16."*

Hertil svarede UVVU i brev af 5. maj 2003: *"Da alle klager i hovedsagen drejede sig om selektion af data, fandt man ikke tilstrækkelig anledning til selvstændigt at tage stilling til, hvorvidt klage nr. 2 skulle afvises som følge af, at det drejede sig om en avisdiskussion. Om de overvejelser, man i givet fald skulle have været igennem, henvises til bemærkningerne ovenfor i forbindelse med sag nr. 2 i 2000. Det tilføjes, at UVVU's afgørelse af 7. januar 2003 alene omfatter Bjørn Lomborgs bog "The Skeptical Environmentalist."*"

Uden at tage stilling til det materielle spørgsmål, om klagen burde have været afvist eller ej, er det ministeriets opfattelse, at det er en tilsidesættelse af officialprincippet, at UVVU ikke har taget selvstændig stilling hertil, og at dette var en fejl. Forholdet er ikke af en sådan karakter, at det kan begrunde en hjemvisning. Men hvis UVVU måtte komme til, at klagen må afvises, vil den naturligvis ikke kunne indgå i en fornyet behandling af sagen.

6.4 Spørgsmålet om BLs bog *"The Skeptical Environmentalist"* er af en karakter, der kan begrunde en vurdering om videnskabelig uredelighed.

Det var et tvivlsspørgsmål i UVVU, hvorvidt BLs værk *"The Skeptical Environmentalist"* skulle klassificeres som videnskab eller ej, og dermed om det var et værk, der var underlagt UVVU's kompetence. Derfor fik den nedsatte arbejdsgruppe også til hovedopgave, *"at tage stilling til om en bog af denne karakter kan begrunde en vurdering om videnskabelig uredelighed ud fra de normer, der i øvrigt anvendes på videnskabelige værker."*

Arbejdsgruppen konkluderede sine overvejelser således: *"Der var i arbejdsgruppen ikke enighed om besvarelsen af dette spørgsmål, idet nogle medlemmer af arbejdsgruppen argumenterede for at bogen ikke er videnskab/forskning, men i sin åbenbare ensidighed fremtræder som en debatbog, mens andre medlemmer af arbejdsgruppen argumenterede for at bogen er præsenteret, og i vide kredse, herunder videnskabelige kredse, opfattes som forskning/videnskab og derfor skal bedømmes efter videnskabelige normer, dvs. realitetsbehandles i henhold til bekendtgørelse om Udvalgene vedrørende videnskabelig uredelighed."*

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

UVVU vurderede selv spørgsmålet således:

*"Der har heller ikke under UVVU's drøftelse af sagerne været enighed om, hvorvidt bogen *"The Skeptical Environmentalist"* er et videnskabeligt værk og skal bedømmes efter videnskabelige normer. Nogle medlemmer anser ikke bogen for at være videnskab, men for at være en debatbog. De henviser herved til, at bogen med sin umådelige bredde i behandlede temaer og manglende præcisering af videnskabelig metode – herunder kriterier for selektion af kilder – ikke fremstår som et videnskabeligt værk, men netop som en provokerende, debatskabende publikation. Andre medlemmer henviser til, at Bjørn Lomborg selv har valgt at præsentere sig som Associate Professor of Statistics på Institut for Samfundsvidenskab ved Aarhus Universitet og ved den udbredte brug af noter og referencer har givet sin bog en videnskabelig fremtrædelsesform. Når hertil kommer, at bogen fremstår som en forskningsmonografi i Aarhus Universitets årbog for 2001 og i vide kredse opfattes som videnskabeligt funderet, har disse medlemmer ikke ment, at UVVU blot kunne afvise at behandle klagerne."*

Som afslutning på denne drøftelse har alle medlemmer af de tre UVVU- udvalg herefter tilsluttet sig, at UVVU ikke blot afviser at tage stilling til klagerne."

Ministeriet finder, at spørgsmålet er af central betydning for sagen, idet det afgør, om UVVU er kompetent til at prøve værket. Det følger således at bekendtgørelsen for UVVU, § 2, at udvalget alene kan behandle sager om videnskabelig uredelighed, og dette defineres i § 3 som handlinger eller undladelser, hvorved der i forskning sker forfalskning eller forvridning af det videnskabelige budskab eller grov vildledning om en persons indsats i forskningen. Der skal således være tale om et videnskabeligt værk, der er resultatet af en forskningsindsats.

Her har UVVU opstillet 4 kriterier for vurderingen af, at der er tale om et videnskabeligt værk:

- 1) At BL i værket angiver sig selv som ”Associate Professor of Statistics på Institut for Samfundsvidenskab ved Aarhus Universitet”.
- 2) At værket har en udbredt brug af noter og referencer, hvilket giver bogen en videnskabelig fremtrædelsesform.
- 3) At værket indgår som forskningsmonografi i Aarhus Universitets årbog for 2001.
- 4) At værket i vide kredse opfattes som videnskabeligt funderet.

Ad de enkelte kriterier skal ministeriet bemærke:

- At bekendtgørelsen om UVVU er baseret på et objektivi kriterium, nemlig at det er videnskabelige handlinger eller undladelser i forskningen, der kan prøves, og ikke et subjektivt kriterium om, at det er bestemte personers handlinger eller undladelser, der kan prøves. Det forhold, at BL er lektor ved Aarhus Universitet kan således ikke tillægges selvstændig betydning.
- At brugen af noter og referencer ikke kun er en teknisk fremstillingsform, der kendes fra videnskabelige værker. Formen kendes bl.a. også fra biografier, uden at disse værker behøver at være videnskab. Ministeriet er derfor ikke enig i, at en brug af bestemte tekniske fremstillingsformer kan afgøre om et værk er videnskabeligt eller ej.
- At optagelsen i universitetets årsberetning heller ikke kan tages som udtryk for, at værket er videnskabeligt. Aarhus Universitet har i brev af 18. marts 2003 bl.a. angivet følgende om det pågældende værks optagelse i årsberetningen for 2001: *”Kriterierne for kategoriseringen er beskrevet på årsberetningens sidste side (p. 864). Det fremgår således, at også publikationer af formidlingsmæssig karakter optages i årsberetningen, når de beskrevne kriterier er opfyldt – i overensstemmelse med bredden i de opgaver, der forudsættes varetaget af universiteterne og deres medarbejdere: forskning, uddannelse, udbredelse af kendskab til videnskaben, videnuveksling og deltagelse i den offentlige debat. Universitetet skal dog understrege, at selv om kategorierne er valgt efter grundige overvejelser for at gøre publikationsafsnittene i årsberetningen så korrekte og oplysende som muligt, er det i mange tilfælde ikke muligt at trække helt skarpe grænser mellem forskningspublicering, videnskabelig debat og forskningsformidling, idet en udgivelse kan tjene flere formål. Bjørn Lomborgs bog *The Skeptical Environmentalist. Measuring the State of the World* er i årsberetningen for 2001 placeret under *Publikationer/Forskningspublikationer/Monografier.*”* Heller ikke dette kriterium kan således bruges til at afgøre, om det pågældende værk var et videnskabeligt værk eller ej, og det var en fejl, at UVVU ikke undersøgte forholdet ved at rette en forespørgsel til universitetet, som her sket af ministeriet.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

- At værket i vide kredse skulle være opfattet som videnskabeligt funderet er ikke et kriterium, der kan indgå i administrativ sagsbehandling, idet kriteriet ikke kan efterprøves. Det er udtryk for et frit skøn, som kun kan underbygges ved brug af redskaber, som ikke står til rådighed for den offentlige forvaltning, fx opinionsundersøgelser, og selv om et sådant redskab stod til rådighed, kan kvaliteten heraf diskuteres.

På baggrund af ovenstående må ministeriet afvise, at UVVU har dokumenteret, at det pågældende værk falder inden for det genstandsfelt, som er omfattet af UVVU's kompetence. Også af denne grund må sagen hjemvises til UVVU.

6.5 Betydningen af, om BLs værk *"The Skeptical Environmentalist"* har været i peer review eller ej.

I UVVU's afgørelse af 6. januar 2003 indtager spørgsmålet om peer review af videnskabelige værker en central placering.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

I arbejdsgruppens overvejelser om den videnskabelige proces og formidlingen af videnskabelige resultater til offentligheden hedder det således:

"Den bedste kvalitetskontrol opnås, når videnskab publiceres i videnskabelige tidsskrifter. Antallet af disse er stort og især inden for sundheds- og naturvidenskab er produktionen høj. Ethvert fagområde har en slags rangorden af tidsskrifter, og der er knyttet særlig interesse og opmærksomhed til de tidsskrifter, der ligger i den høje ende hvad angår videnskabelig kvalitet. Den høje kvalitet er statistisk korreleret til de strenge krav, der stilles til de indsendte manuskripter ved hjælp af deres bedømmere, referees, som giver forfatterne et præcist og kritisk modspil. Ofte går et manuskript frem og tilbage flere gange, evt. tilført nye observationer og ræsonnementer, inden der tages endelig redaktionel stilling til publikation eller forkastelse. Refereesystemet er en central faktor i den videnskabelige verden. Når forskere derfor tillægger det stor vægt, hvor et videnskabeligt værk er publiceret, er det med god grund."

I UVVU's behandling af klagesagerne gentages vigtigheden af review-processen:

"Det særlige ved videnskabelige udsagn er den proces, forskerne har gennemført forinden resultatet fremlægges. Processen består forenklet sagt i formulering af en hypotese, beskrivelse af en metode der er egnet til at falsificere eller sandsynliggøre hypotesens rigtighed, gennemføre den beskrevne undersøgelse og beskrivelse og offentliggørelse af resultatet efter en grundig review-proces."

Disse synspunkter indeholder imidlertid ikke en kritik af BLs arbejdsmetoder, idet UVVU ikke har undersøgt, om BLs værk *"The Skeptical Environmentalist"* har været igennem en sådan proces eller ej.

I BLs supplerende klage af 4. marts 2003 vedlægger BL en engelsk version af en kronik til dagbladet Politiken baseret på en længere artikel til AAAS (American Association for the Advancement of Science) mødet i Denver, skrevet af BLs redaktør på Cambridge University Press, Chris Harrison. Heraf fremgår, at BLs værk først blev antaget efter et grundigt peer review af fire anerkendte forskere.

Dette gav ministeriet anledning til i brevet af 7. marts 2003 at stille UVVU følgende spørgsmål: *"Er det en ny oplysning for UVVU, at Bjørn Lomborgs bog "The Skeptical Environmentalist" har været under peer review?"*

Hertil svarede UVVU i brev af 5. maj 2003: *"UVVU har ikke undersøgt, på hvilket grundlag forlaget besluttede at offentliggøre bogen, og man har derfor ikke kendskab til en evt. peer review."*

Når UVVU som oven for anført finder, at peer review processen er så væsentlig for den videnskabelige arbejdsmetode, er det ministeriets opfattelse, at det også må indgå i UVVU's sagsoplysning at undersøge dette forhold. Forholdet burde også have påkaldt sig UVVU's opmærksomhed, idet UVVU selv i sin afgørelse p. 5 refererer:

"Bjørn Lomborgs bog er publiceret af social science delen af Cambridge University Press. Det er derfor intet under, at reviewerne ikke opdagede BL's ubalancerede præsentation af naturvidenskaben. Det er en alvorlig fejl hos et ellers respekteret forlag, at naturvidenskabelige forskere ikke blev inddraget."

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Omvendt refereres følgende p. 9 i UVVU's afgørelse: *"We are deeply disturbed that Cambridge University Press would publish and promote an error-filled, poorly referenced and non-peer-reviewed work."*

Det er efter ministeriets opfattelse utilfredsstillende, at en offentlig myndighed i sin afgørelse understreger, at et særligt forhold er af væsentlig betydning, som her peer review processen, hvorefter den offentlige myndighed selv tilkendegiver, at de ikke har undersøgt forholdet til trods for, at myndigheden i sin afgørelse refererer modsatte oplysninger, om hvorvidt processen har fundet sted eller ej. Det er muligt, at den foretagne peer review ikke har været fyldestgørende som anført af den pågældende forsker, som UVVU refererer p. 5 i sin afgørelse, men i så fald burde dette spørgsmål have været prøvet af UVVU.

Ministeriet må under alle omstændigheder konstatere, at spørgsmålet ikke kan indgå i den foreliggende vurdering af BLs arbejdsmetoder, idet det ikke er blevet undersøgt af UVVU. Forholdet kan ikke føre til en hjemvisning, idet ministeriet må forudsætte, at et forhold, UVVU ikke har undersøgt, heller ikke kan være indgået i UVVU's vurdering af den konkrete sag.

6.6 Partshøring.

I den oprindelige klage af 13. februar 2003 vedlagt et responsum fra professor Peter Pagh blev der også gjort indsigelser gældende over for den manglende partshøring over afgørelsen.

Det anføres i det nævnte responsum bl.a.: *"Problemet er, at UVVU tilsyneladende ikke var opmærksom på de ulovregulerede regler om partshøring. Det følger således af fast ombudsmandspraksis, at der ved afgørelser, som kan have indgribende betydning for en part – f.eks. ved at påvirke vedkommendes ansættelsesforhold – er et supplerende krav om, at parten forud for afgørelsen skal underrettes om og have lejlighed til at kommentere det faktum*

forvaltningsmyndigheden forventer at lægge til grund samt om indholdet i den afgørelse forvaltningsmyndigheden forventer at træffe.”

Og videre i responssummet: *”Endelig understøttes denne antagelse af, at UVVU i sagen om Cipramil gav indklagede lejlighed til at kommentere, hvad et underudvalg var nået frem til, får UVVU traf en afgørelse.”*

Ministeriet finder herefter, at spørgsmålet om manglende partshøring kan opsplittes i to delspørgsmål:

6.6.1 Burde UVVU have hørt BL over arbejdsgruppen/underudvalgets indstilling, og

6.6.2 Burde UVVU have hørt BL over udkastet til den endelige afgørelse inden denne blev truffet.

6.6.1 Burde UVVU have hørt BL over arbejdsgruppens/ underudvalgets indstilling ?

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Spørgsmålet om BL burde have været hørt over arbejdsgruppens/underudvalgets indstilling har været genstand for en omfattende prøvelse under ministeriets behandling af sagen. Der henvises således til spørgsmål 5, 6, 7, 12 og 13 i ministeriets brev til UVVU af 7. marts 2003 og UVVU svar herpå i brev af 5. maj 2003 (refereret ovenfor). Der henvises endvidere til ministeriets brev af 19. juni 2003 og UVVU's svar herpå i brev af 2. september 2003, hvori UVVU redegør for forskellen på et ad hoc-udvalg og en arbejdsgruppe/undervalg (refereret ovenfor).

UVVU anfører således i brevet af 2. september 2003 om forskellen på et ad hoc udvalg og et underudvalg:

”Nedsættelse af ad hoc-udvalg sker med hjemmel i UVVU's forretningsorden § 4, stk. 3 og 4, sammenholdt med bekendtgørelse nr. 933, § 9, stk. 1. Et ad hoc-udvalg nedsættes, når UVVU finder behov for yderligere klarlæggelse af sagen i form af interviews med parterne og øvrige personer med kendskab til sagen, dokumentation i form af primærdata, besigtigelse af lokaliteter, særlige ekspertvurderinger mv. Et ad hoc-udvalg vil oftest bestå af et eller flere af UVVU's medlemmer eller suppleanter og et eller flere eksterne medlemmer. Der indhentes under ad hoc-udvalgets arbejde ofte en række nye oplysninger, data og synspunkter, der kaster lys over sagen. Ad hoc-udvalget afleverer til UVVU en redegørelse, der underkastes partshøring med henblik på at få korrigeret eventuelle faktuelle fejl og misforståelser og ad hoc-udvalget får lejlighed til at kommentere parternes kommentarer. Inden UVVU træffer afgørelse i sagen, får UVVU lejlighed til at tage stille spørgsmål til ad hoc-udvalget. Ad hoc-udvalgets medlemmer deltager ikke i UVVU's afgørelse, hvilket også gælder for de medlemmer af ad hoc-udvalget, der tillige er medlemmer eller suppleanter i UVVU. Ad hoc-udvalgets redegørelse og det øvrige materiale, der tilvejebringes under ad hoc-udvalgets arbejde, udgør en del af grundlaget for UVVU's afgørelse, men UVVU er ikke bundet af ad hoc-udvalgets vurderinger.

Når UVVU anvender betegnelsen ”underudvalg” eller ”arbejdsgruppe”, er der tale om et rent internt organ, sammensat af medlemmer og/eller suppleanter fra UVVU. En sådan arbejdsgruppe varetager en sagsforberedende

sekretariatsopgave, som ellers ville påhvile UVVU's sekretariat. En arbejdsgruppe skal forberede og lette den efterfølgende sagsbehandling i UVVU, men skal i modsætning til et ad hoc-udvalg ikke udarbejde en redegørelse for sagen og skal typisk heller ikke foretage en selvstændig, supplerende sagsoplysning. Eventuelle skriftlige oplæg fra en sådan arbejdsgruppe betragtes som interne arbejds papirer."

I UVVU's svar til ministeriet af 5. maj 2003 er det endvidere anført, at UVVU foretog en fuld prøvelse af arbejdsgruppens indstilling, og at der i den omtalte "Cipramil-sag" havde været tale om et ad hoc-udvalg og ikke et underudvalg.

Ministeriet må herefter lægge til grund, at der ikke i den foreliggende sag er ændret på den praksis, der i øvrigt er fulgt af UVVU, og spørgsmålet bliver herefter alene, om UVVU's praksis er i overensstemmelse med forvaltningsloven og god forvaltningsskik i øvrigt.

Hovedreglen om partshøring findes i forvaltningslovens § 19, hvorefter følgende gælder:

"Kan en part i en sag ikke antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, må der ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis oplysningerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse."

Omdrejningspunktet er herefter, at en part skal høres over sagens faktiske omstændigheder, mens subjektive vurderinger som udgangspunkt ikke er underlagt høringspligten. Dette svarer til den sontring, som UVVU foretager mellem ad hoc-udvalg og underudvalg. Hvor indstillingen kommer fra et ad hoc-udvalg, der har foretaget en selvstændig prøvelse af sagen og indhentet nye oplysninger, foretager UVVU partshøring, medens der ikke sker partshøring, når indstillingen kommer fra et underudvalg, der ikke selv foretager en prøvelse af sagen eller indhenter nye oplysninger. UVVU's praksis følger således hovedreglen i forvaltningsloven.

Udgangspunktet om, at der kun skal foretages partshøring over faktiske oplysninger, modificeres når der er tale om andre oplysninger, der af myndigheden lægges uprøvet til grund, fx ekspertudtalelser som myndigheden ikke har teknisk-videnskabelig indsigt til at efterprøve.

Det hedder således i Hans Gammeltoft-Hansen m.fl., Forvaltningsret, 2002, p. 375: *"Afgørende for, om en oplysning skal undergives partshøring efter § 19, er herefter, om oplysningen er af en sådan karakter, at den bidrager til at supplere sagens bevismæssige grundlag eller i øvrigt tilvejebringes for at skaffe klarhed med hensyn til sagens faktiske omstændigheder. Partshøringspligten vil derfor også efter omstændighederne omfatte oplysninger, der indeholder en subjektivt præget stillingtagen til et forhold, for så vidt vurderingen er af betydning for den administrative bevisoptagelse. Som eksempel kan nævnes en udtalelse fra en sagkyndig, der har afgivet en videnskabelig/teknisk vurdering af et forhold, som skal indgå i grundlaget for myndighedens afgørelse."*

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Ministeriet er her enig med UVVU i, at der skal ske partshøring over ad hoc-udvalgs indstillinger i hvert fald i det omfang, at disse udvalg består af eksterne eksperter. Hvor der tilføres et udvalg eksterne eksperter, tilføres der også en ekspertise, som UVVU ikke har mulighed for at efterprøve, og derfor omfattes forholdet af høringspligten. Hvor der - som i det foreliggende tilfælde - er tale om et internt underudvalg, er der ikke tale om en sådan ekspertise, som UVVU ikke selv vil kunne efterprøve, jf. UVVU's udtalelse af 5. maj 2003, hvoraf det fremgår, at der netop er sket fuld prøvelse.

Ved ministeriets gennemgang af sagen i øvrigt ses der heller ikke at være foretaget en prøvelse i underudvalget, der ikke har været gjort til genstand for fuld prøvelse i UVVU. Ministeriet henviser i den forbindelse navnlig til hovedspørgsmålet til underudvalget, hvorefter underudvalget skulle tage stilling til, om en bog af denne karakter kan begrunde en vurdering om videnskabelig uredelighed ud fra de normer, der i øvrigt anvendes på videnskabelige værker. Her afviger UVVU's afgørelse fra underudvalgets indstilling, jf. UVVU's afgørelse p. 11 og 12.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

På den baggrund finder ministeriet ikke, at BL skulle have været hørt over underudvalgets indstilling. Ministeriet kender imidlertid ikke begrundelsen for, at formanden for underudvalget, var valgt fra sundhedsvidenskaberne og ikke fra samfundsvidenskaberne, hvorfra indklagede kommer. I et eventuelt nyt underudvalg må ministeriet forudsætte, at formanden kommer for indklagedes hovedområde, medmindre der foreligger særlige begrundede forhold.

6.6.2 Burde UVVU have hørt BL over udkastet til den endelige afgørelse, inden denne blev truffet ?

For så vidt angår dette spørgsmål anføres det som nævnt i professor Peter Pagh's responsum p. 22: *"Det følger således af fast ombudsmands praksis, at der ved afgørelser, som kan have indgribende betydning for en part – f.eks. ved at påvirke vedkommendes ansættelsesforhold – er et supplerende krav om, at parten forud for afgørelsen skal underrettes om og have lejlighed til at kommentere det faktum forvaltningsmyndigheden forventer at lægge til grund samt om indholdet i den afgørelse forvaltningsmyndigheden forventes at træffe."*

Omfanget af reglen for så vidt angår ansættelsesforhold er nok klart udtrykt i FOB 1975, p. 202: *"Det er min opfattelse, at der i sager om uansøgt afsked på grund af påstået uegnethed, påståede samarbejdsvanskeligheder m.v. inden afskedigelse sker, i almindelighed bør gives den ansatte en redegørelse, der efter omstændighederne bør være skriftlig, for grundlaget for den påtænkte afskedigelse; jeg sigter hermed til en redegørelse, der angiver de forhold fra den pågældendes side, der lægges vægt på, og som – for så vidt angår der foreligger bevismæssige spørgsmål – angiver det bevismæssige grundlag for, at de pågældendes forhold antages at foreligge. Endvidere bør der efter min opfattelse gives den pågældende lejlighed til derefter at fremkomme med en udtalelse, der kan indgå i grundlaget for afskedigelsesmyndighedens endelige stillingtagen. Denne opfattelse, som jeg har givet udtryk for i andre sager (også om andre ansatte end tjenestemænd), har en vis støtte i princippet i tjenestemandslovens §§ 20 og 31, stk. 1, og er endvidere begrundet i ønskeligheden af, at det offentlige*

fører en hensynsfuld personaleadministration. Efter min opfattelse er den nævnte fremgangsmåde også rigtigst ud fra almindelige forvaltningsretlige synspunkter vedrørende partsmedvirken (kontradiktion) i sager vedrørende bebyrdende forvaltningsakter.”

Hans Gammeltoft-Hansen m.fl., Forvaltningsret, 2002, p. 532f anfører således også: *”Den ulovbestemte kontradiktionsregel der har det sikreste grundlag og klareste indhold, angår uansøgt afsked og anvendelse af sanktioner i øvrigt over for det offentliges personale”*. Og videre: *”Retspraksis har siden 1970’erne indeholdt klare vidnesbyrd om at domstolene på dette område regner med en regel som ikke alene giver parten ret til at kommentere det faktiske grundlag, men også de vurderingsmæssige elementer, i hvert fald når et væsentligt formål med afgørelsen er at læse personlige uoverensstemmelser....”*

En tilsvarende høringspligt opstilles for så vidt angår inddragelsen af næringsretlige afgørelser med henvisning til dommene UfR 1977, p. 495 H og UfR 1997, p. 889 H. For så vidt angår indgreb i den personlige frihed henvises der til FOB 1975, p. 494 og endelig henvises der til Justitsministeriets vejledning om forvaltningsloven, pkt. 105, hvorefter *”partshøring bør derfor foretages også i tilfælde, hvor parten skønnes at kunne have nogen interesse i at få lejlighed til at se og eventuelt kommentere afgørelsesgrundlaget, medmindre hensynet til offentlige eller andre private interesser taler imod det.”*

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Ministeriet lægger herefter til grund, at der gælder en ulovbestemt høringspligt ved særligt indgribende afgørelser, men at omfanget af den pligt ikke er entydigt fastlagt uden for de egentlige tjenstlige forseelser og sanktioner. Overførslen af denne pligt til den konkrete sag indeholder to vanskeligheder, for det første har UVVU ikke en selvstændig kompetence på det tjenstlige område i forhold til det offentliges personale, men omvendt har UVVU mulighed for at orientere den pågældendes arbejdsgiver om forholdet, jf. bekendtgørelsens § 6, nr. 1, og den pågældendes arbejdsgiver vil næppe være i stand til at foretage en selvstændig vurdering af UVVU’s afgørelse.

For det andet er det et spørgsmål, om den foreliggende afgørelse faktisk er særligt indgribende. Konklusionen på afgørelsen er jo, at BL ikke har overtrådt bekendtgørelsens regler om videnskabelig uredelighed, hvilket ikke kan være en indgribende afgørelse.

Men omvendt er afgørelsen blevet formuleret på en sådan måde, at den fremstår som indgribende, idet der henvises både til, at *”objektivt findes udgivelsen af den omhandlede publikation at falde ind under begrebet videnskabelig uredelighed”* og, at *”udgivelsen (findes) at være i klar strid med normerne for god videnskabelig skik.”*

Som det oven for er anført, finder ministeriet, at konklusionen er forkert formuleret, og hvis den havde været formuleret efter ministeriets opfattelse af reglerne, ville den ikke have været omfattet af en ulovbestemt høringspligt. Samtidig ville en høring over udkastet til afgørelse have givet BL mulighed for at fremkomme med indsigelser over den måde, hvorpå konklusionen var formuleret, og over UVVU’s ikke retvisende anvendelse af normerne for god videnskabelig

skik inden for det samfundsvidenskabelige område. En høring kunne derfor have rettet op på disse forhold.

Ministeriet skal på den baggrund henstille til UVVU, at UVVU frem over hører en indklaget over udkastet til afgørelse inden afgørelsen træffes, hvis udkastet indeholder kritik af den pågældende. For så vidt angår den konkrete sag, er det ministeriets opfattelse, at fejlen ligger i formuleringen af konklusionen og grundlaget herfor, jf. ovenfor, og at en pligt til partshøring kun fremkommer som en afledet konsekvens af den forkerte konklusion. Men samtidig kan man ikke udelukke, at en partshøring ville have kunnet berigtige konklusionen.

Da omfanget af den ulovbestemte høringspligt imidlertid er tvivlsomt, finder ministeriet ikke, at dette forhold isoleret sig kan begrunde en hjemvisning af afgørelsen, men det indgår i ministeriets samlede vurdering af sagen.

6.7 Afgørelsens sprogtoner.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

I Hans Gammeltoft- Hansen m.fl., Forvaltningsret, København, 2002, p. 593 anføres det generelt om sprogtonen inden for den offentlige forvaltning:
"Afgørelsens sproglige form bør ikke være unødigt afvisende, men så vidt muligt venlig, hensynsfuld og imødekommende."

Fra praksis citeres herefter bl.a. fra FOB 1972, p. 182 om bedømmelsesudvalg, at ombudsmanden henstiller, at indstillinger fra bedømmelsesudvalg afgives i *"en omhyggelig, velafbalanceret og sober form, der er uden følelsesladet karakteristisk af ansøgeren eller dennes egenskaber, og som ikke kan være egnet til at vække tvivl om, at bedømmerne anlægger en objektiv vurdering."*

Ministeriet finder på baggrund heraf, at en række af afgørelsens formuleringer ikke lever op til de sproglige normer for god forvaltningsskik.

Ministeriet skal her pege på formuleringer som:

Afgørelsens p. 2: *"Andre medlemmer mente, at betegnelsen "dårlig videnskab" ikke bør forhindre, at en klage tages til behandling i UVVU."*

Afgørelsens p. 4: *"Bjørn Lomborgs mest outrerede forvridninger og ringeste analyser er hans citering af cost-benefit beregninger."*

Afgørelsens p. 7: *"Lomborg is giving skepticism – and staticians – a bad name."*

Afgørelsens p. 8: *"BL afviser kynisk denne måde, fordi estimaterne lyder mere uhyggelige."*

Videre afgørelsens p. 8: *"Kapitlet om syreregn er lige så dårligt researched og præsenteret."*

Afgørelsens p. 9: *"the prime example in our time of someone who distorts statistics and statements to meet his own political end."*

Uanset at en række af disse udtalelser fremstår som citater eller indirekte citater, bør UVVU ikke anvende citater eller indirekte citater, der ikke lever op til de sproglige normer for god forvaltningsskik. UVVU bør kunne referere indholdet af en kritik uden anvendelse af en nedladende eller følelsesladet sprogbrug.

Det valgte sprogbrug synes også uhensigtsmæssig set i lyset af, at UVVU selv samtidig har valgt at referere følgende kritik af BL fra den af UVVU nedsatte arbejdsgruppe: *"Hvad der ikke er sædvanligt i "almindelig" faglig-videnskabelig diskussion er Bjørn Lomborgs personangreb og tilsyneladende manglende evne til at deltage i en sådan diskussion, jf. kritikken af BL's argumentationsform og af, at han så at sige intet accepterer af den massive kritik."*

Ministeriet skal på den baggrund indskærpe, at UVVU fremover i sine afgørelser følger de sproglige normer for god forvaltningsskik som bl.a. er defineret ovenfor. Sprogtonen i den konkrete afgørelse er kritisabel, men kan ikke medføre hjemvisning.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

6.8 Offentliggørelse af UVVU's afgørelse.

I det responsum udarbejdet af professor Peter Pagh, der var vedlagt BLs oprindelige klage af 13. februar 2003, kritiseres offentliggørelsen af afgørelsen bl.a. således:

"Når UVVU's offentliggørelse af afgørelsen giver anledning til bemærkninger, skyldes det, at dette spørgsmål er reguleret i bekendtgørelsen. Bekendtgørelsens § 6 indeholder en udtømmende angivelse af de sanktioner, UVVU kan iværksætte, hvis en forsker findes at have handlet videnskabelig uredelig. Blandt sanktionerne er, at UVVU kan rette henvendelse til den pågældendes arbejdsgiver eller anmelde forskeren til den relevante offentlige tilsynsmyndighed. Derimod nævner § 6 intet om offentliggørelse af UVVU's afgørelse, men da reglen angiver selve oplysningen til arbejdsgiveren som en sanktion, synes en sådan mulighed udelukket."

Og videre: *"For Lomborg synes derfor alene bekendtgørelsens § 7 relevant, da den indeholder følgende regel om offentliggørelse af alle UVVU's afgørelser:*

"Udvalgene offentliggør en årlig beretning om deres virksomhed. I beretningen beskrives samtlige behandlede sager om videnskabelig uredelighed i ikke-personhenførbare form."

Bekendtgørelsen synes således at forudsætte anonymitet for "dømte" såvel som "frifundne". Det er derfor ubegribeligt, at UVVU har offentliggjort afgørelsen over Lomborg på udvalgets hjemmeside – og endog en engelsk version."

Ministeriet medgiver, at bekendtgørelsens § 7 foreskriver, at UVVU skal offentliggøre en årsberetning, hvori alle behandlede sager gennemgås i ikke-personhenførbare form. Reglen er indført for at give omverdenen en indsigt i UVVU's arbejde og for at give forskningsverdenen en rettesnor for UVVU's opfattelse af begrebet videnskabelig uredelighed, sådan at overtrædelser kan undgås. Dette svarer til, hvad der kendes fra en lang række andre offentlige nævner og udvalg, der udgiver tilsvarende årsberetninger. I sådanne beretninger er det

indholdet af udvalgets afgørelser, der er interessant for retstilstanden, og ikke hvem afgørelserne vedrører.

Imidlertid skal spørgsmålet om den almindelige omverdens adgang til konkrete afgørelser vurderes efter offentlighedslovens regler, og hvis der er tale om parter i en sag efter forvaltningslovens regler. I det foreliggende tilfælde er det kun relevant at diskutere adgangen til den konkrete afgørelse efter offentlighedslovens regler, idet afgørelser blev gjort tilgængelig for enhver, jf. offentlighedslovens § 4. Det er derfor ikke relevant at tage stilling til, om en snævrere gruppe som parter kunne få adgang til afgørelsen efter forvaltningslovens §§ 9 – 18.

Samtidig skal ministeriet understrege, at bekendtgørelsens § 7 ikke indeholder en fravigelse af offentlighedslovens regler fastsat i medfør af offentlighedslovens § 3, jf. således også Folketingets Ombudsmands udtalelse af 5. april 2001, hvoraf det fremgår, at UVVU er omfattet af offentlighedslovens regler om aktindsigt.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

En offentliggørelse efter offentlighedslovens regler forudsætter dog som udgangspunkt en begæring om aktindsigt. Dette forhold indgik som ministeriets spørgsmål 15 – 18 til UVVU i brev af 7. marts 2003, og blev besvaret i UVVU's brev af 5. maj 2003 (refereret ovenfor).

Af UVVU's svar af 5. maj 2003 fremgår bl.a. *"der var fra journalisters side fremsat begæring om almindelig aktindsigt. Dette blev nægtet, indtil afgørelsen forelå. Det er UVVU's standpunkt, at en begæring om aktindsigt i forbindelse med en sags afgørelse ikke uden videre kan afslås, og i Lomborg-sagen var der en meget betydelig presseinteresse for aktindsigt. I forbindelse hermed var pressen oplyst om tidspunktet for sagens afgørelse, og om at denne og sagens akter ville blive tilgængelig, efter at afgørelsen var meddelt parterne."* Og videre: *"Også den udenlandske presse var ved henvendelse gjort bekendt med afgørelsestidspunktet."*

Ministeriet må herefter lægge til grund, at der var fremsat begæring om aktindsigt i offentlighedslovens forstand.

Ombudsmanden har tidligere bedt ministeriet om at tage stilling til, hvorvidt en begæring om aktindsigt i sag for UVVU var omfattet af offentlighedslovens § 2, stk. 2, hvor der var tale om en offentligt ansat forsker i lighed med BL. Det er ministeriets opfattelse, at en sådan begæring er omfattet af offentlighedslovens § 2, stk. 2 og 3. De pågældende bestemmelser har følgende ordlyd:

"Stk. 2. Bortset fra bestemmelsen i § 6 gælder loven endvidere ikke for sager om ansættelse eller forfremmelse i det offentliges tjeneste. Det samme gælder for andre sager om enkeltpersoners ansættelsesforhold i det offentliges tjeneste, jf. dog stk. 3 og § 4, stk. 2.

Stk. 3. I sager som nævnt i stk. 2, 2. pkt., gælder loven for oplysninger om den ansattes navn, stilling, uddannelse, arbejdsopgaver, lønmæssige forhold og tjenesterejser. For så vidt angår ansatte i chefstillinger, gælder loven endvidere for oplysninger om disciplinære reaktioner af advarsel eller derover. Det gælder dog kun for et tidsrum af to år efter, at den endelige afgørelse herom er truffet."

Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 276 af 13. maj 1998 og indebærer, at offentlighedsloven, med de undtagelser, der følger af bestemmelsen i § 2, stk. 3, og de generelle regler, som måtte blive fastsat i medfør af § 2, stk. 4, generelt ikke gælder for sager om enkeltpersoners ansættelse i den offentlige tjeneste, jf. John Vogter, Offentlighedsloven med kommentarer, 1998, p. 92.

Bestemmelsen forudsætter således ikke en konkret vurdering af de enkelte oplysninger. Af bemærkningen til bestemmelsen fremgår det, at *"Det er i lighed med, hvad der gælder for ansættelses- og forfremmelsessager, endvidere uden betydning, i hvilke dokumenter og oplysninger sagerne indeholder. Samtlige dokumenter og oplysninger i sagerne vil således være omfattet af bestemmelsen og derfor som udgangspunkt undtaget fra aktindsigt"*, jf. Folketingstidende A 1997-98, p. 894.

Det fremgår endvidere samme steds, at *"Også sager vedrørende særlige forhold, f.eks. suspension, afskedigelse eller disciplinærfølgelse af den ansatte er omfattet af bestemmelsen. De er uden betydning, om sagen behandles i særlige former."*

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Bestemmelsen omfatter således sager vedrørende sanktioner af forskellig grad, som en offentlig ansat kan blive udsat for. UVVU's afgørelser medfører ikke i sig selv retlige sanktioner, men efter § 6 i bekendtgørelse om UVVU har UVVU andre reaktionsmuligheder, som kan have betydning for den indklagedes tjenstlige forhold, jf. navnlig nr. 1, hvorefter der kan ske underretning af den pågældendes arbejdsgiver.

Herefter vil der som udgangspunkt alene kunne gives aktindsigt i de oplysninger, som er oplistet i § 2, stk. 3. Dog kan princippet om meroffentlighed føre til et andet resultat. Således fremgår det af bemærkningerne til stk. 3, at *"Der vil efter princippet om meroffentlighed, jf. lovens § 4, stk. 1, 2. pkt., kunne gives aktindsigt også i oplysninger, der ikke er omfattet af stk. 3, medmindre tavshedspligten er til hinder herfor. Der må i den forbindelse foretages en afvejning af på den ene side hensynet til de beskyttelsesinteresser, der ligger bag den foreslåede bestemmelse, og på den anden side hensynet til de interesser, der ligger bag begæringen om aktindsigt. Det forudsættes i den forbindelse, at der ved behandlingen af begæringer om aktindsigt fra journalister til brug for f.eks. researchprojekter vedrørende den offentlige sektor tages særlige hensyn til mediernes mulighed for at kunne belyse spørgsmål, som har almen interesse."*

Bliver der spørgsmål om at give aktindsigt efter princippet om meroffentlighed, forudsættes det, at der forinden gives den ansatte lejlighed til at fretkomme med eventuelle bemærkninger, således at disse kan indgå i afvejningen", jf. Folketingstidende A 1997-98, p. 895.

Ministeriet må herefter lægge til grund, at offentliggørelsen af afgørelsen alene kunne ske efter reglerne om meroffentlighed. En offentliggørelse under henvisning hertil forudsætter imidlertid en høring af den pågældende, hvilket efter det oplyste ikke skete. Dette var en klar fejl.

Om afgørelsen efter en høring ville have kunnet offentliggøres eller ej, må naturligvis bero på resultatet af en sådan høring, men ministeriet skal pege på følgende forhold, der måtte indgå i vurderingen:

For det første nævner offentlighedslovens § 2, stk. 3, at der for så vidt angår chefstillinger er der også offentlighed om disciplinære reaktioner af advarsel eller derover. Der er således indarbejdet et kriterium om, at personer i chefstillinger må tåle en større grad af offentlighed om deres arbejdsmæssige forhold end andre. Dette kriterium kan også indgå i afgørelsen af, om der kan ske offentliggørelse under henvisning til reglerne om meroffentlighed. Imidlertid skal bestemmelsen forstås således, at det forhold, der har ført til den disciplinære reaktion, er begået i den pågældende stilling, jf. John Vogter, Offentlighedsloven med kommentarer, 1998, p. 102. BL var ganske vist ansat i en chefstilling inden for det offentlige på tidspunktet, da afgørelsen blev truffet, men det vedrører et forhold, der ligger forud for BLs tiltræden i den pågældende chefstilling, hvorfor kriteriet ikke kan finde anvendelse.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

For det andet skal ministeriet pege på ombudsmandens udtalelse i en sag vedrørende en negativ bedømmelse af en doktordisputats, jf. FOB 1996, p. 314, udtalte:

”Drejer det sig derimod om indstillinger, der går ud på forkastelse af afhandlingen, vil afvejningen efter offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 6, kunne stille sig anderledes. Det kan ikke afvises, at udsigten til offentliggørelse af en eventuel negativ, detaljeret bedømmelse i nogle tilfælde kan afholde doktorander fra at indlevere et disputatsarbejde. I afvejningen vil der således kunne inddrages et almindeligt offentligt hensyn til at sikre, at der ved universiteterne udføres forskning, som resulterer i videnskabelige afhandlinger, der bliver indleveret til bedømmelse med henblik på erhvervelse af en akademisk grad. Dette hensyn vil kunne tale for, at oplysninger i en indstilling fra et bedømmelsesudvalg, der konkluderer, at en afhandling ikke bør antages, efter omstændighederne undtages fra aktindsigt.”

Det bemærkes, at uanset, at udtalelsen ligger forud for vedtagelsen af offentlighedslovens nuværende formulering af § 2, stk. 2 og 3, må hensynet til ”forskerens anseelse i omverdenen” stadig indgå i en afvejning om meroffentlighed efter de nuværende bestemmelser. I den konkrete sag, hvor der netop ikke er tale om videnskabelig uredelighed i bekendtgørelsens forstand, gør kriteriet sig gældende med ekstra intensitet. Hvor der er tale om subjektiv videnskabelig uredelighed ved den pågældende forsker også, at han eller hun løber risikoen for en efterfølgende kritik fra UVVU’s side, men hvor UVVU finder anledning til at kritisere andre forhold, kan risikoen for offentliggørelsen af en sådan kritik fra UVVU’s side, afholde forskere fra et offentliggøre arbejder, hvor de måske er i tvivl om egen faglig formåen, jf. de oven for anførte synspunkter om indlevering af disputatser.

For det tredje påvirkes afvejningen af hensynet til meroffentlighed over for hensynet til den pågældende af selve indholdet af afgørelsen. Som det er anført ovenfor, er afgørelsen blevet unødigt belastende for den pågældende, fordi konklusionen har fået en forkert formulering og er udformet på et forkert grundlag. Hvis konklusionen havde været udformet i overensstemmelse med

ministeriets opfattelse, ville der have været meget mindre, der talte imod at give meroffentlighed i afgørelsen, idet afgørelsens konklusion havde afspejlet det forhold, at BL netop ikke havde overtrådt bekendtgørelsens regler.

Med hensyn til offentliggørelsen af afgørelsen på engelsk, er det af UVVU anført, at der også var fremkommet anmodninger om aktindsigt fra udlandet. Samtidig har UVVU anført i sin udtalelse af 5. maj 2003 på forespørgsel om UVVU tidligere har offentliggjort engelske oversættelser af afgørelser som sket i den foreliggende sag, at man tidligere har foretaget offentliggørelser i sager med ”engelsksprogede parter.” Der henvises her til ministeriets spørgsmål 18 og svaret herpå, som refereret ovenfor.

Ministeriet skal hertil bemærke, at oversættelsen af afgørelser i sager, hvor der er ”engelsksprogede parter” må afgøres efter forvaltningslovens regler, medens en generel offentliggørelse over for omverdenen som sket i den foreliggende sag, skal vurderes efter offentlighedslovens regler, jf. ovenfor.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Her er det ministeriets opfattelse, at offentlighedsloven som udgangspunkt alene giver adgang til eksisterende dokumenter, medens offentlighedsloven ikke giver adgang til at få produceret nye dokumenter, som her en oversættelse til engelsk af afgørelsen. Dog forudsætter § 2, stk. 2 og 3, at der udleveret oplysninger fra dokumenter og ikke en udlevering af dokumenter. Oplysningerne vil således også kunne udleveres på et andet sprog end dansk, men det er ikke ministeriets opfattelse, at dette følger af god forvaltningsskik, når der er tale om andet end til parter i forvaltningslovens forstand. Indvendingerne mod offentliggørelse på engelsk følger herefter i det hele indvendingerne mod offentliggørelse på dansk.

Sammenfattende skal ministeriet om offentliggørelsen af afgørelsen udtale, at det var en klar fejl, at BL ikke blev hørt over den mulige offentliggørelse, og at man på baggrund af den manglende høring og dermed fraværet af BLs eventuelle indsigelser herimod ikke kan afgøre, om afgørelsen kunne offentliggøres efter reglerne om meroffentlighed. Det er dog ministeriets umiddelbare opfattelse, at afgørelsen godt ville kunne have været offentliggjort, hvis konklusionen havde været affattet i overensstemmelse med ministeriets opfattelse, jf. ovenfor.

Da en eventuel skadevirkning af en offentliggørelse er indtruffet, kan forholdet ikke føre til hjemvisning, men ministeriet skal udtale sin kritik af den manglende høring.

7 Andre spørgsmål

7.1 Habilitetsspørgsmålet i forbindelse med en hjemvisning af sagen til UVVU

I responssummet udarbejdet af professor, dr. jur. Peter Pagh, der var vedlagt indklagedes oprindelige klage af 13. februar 2003 anføres det p. 27, at en hjemvisning af sagen vil give anledning til tvivl om de nuværende medlemmer af UVVU er inhabile.

Udgangspunktet er her, at det forhold, at en myndighed genoptager en sag, i almindelighed ikke medfører, at de, der medvirkede ved sagens første behandling, er inhabile ved behandling i forbindelse med genoptagelse af sagen,

jf. John Vogter, Forvaltningsloven med kommentarer, 1999, p. 184 og UfR 1977, p. 973 H.

Eventuelle habilitetsspørgsmål vil skulle afklares efter forvaltningslovens § 6 og vil i praksis skulle afgøres af formanden for UVVU, jf. bekendtgørelsen § 9, stk. 5, hvorefter formanden træffer afgørelse i retlige spørgsmål. Formandens habilitet er efter ministeriets opfattelse indiskutabel, idet han ikke deltog i UVVU's oprindelige afgørelse af 6. januar 2003.

7.2 Høring over en offentliggørelse af denne afgørelse.

Ministeriet har modtaget begæringer om aktindsigt i denne afgørelse fra journalist Jesper Ravn, Ritzaus Bureau, redaktionschef John Hansen, Morgenavisen Jyllandsposten og professor (em) dr. A. Rörsch Leiden, Holland.

I fortsættelse af de betragtninger, der er anført ovenfor under pkt. 7.1. om offentliggørelsen af UVVU's afgørelse, har ministeriet fundet det rigtigst at høre BL over spørgsmålet om en offentliggørelse af denne afgørelse, jf. offentlighedslovens § 16, stk.3.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Denne høring blev foretaget med brev af 15. december 2003. BL har telefonisk og med e-post af 16. december 2003 tilkendegivet, at han accepterer, at afgørelsen undergives aktindsigt og lægges på ministeriets hjemmeside www.vtu.dk.

Ministeriet har herefter besluttet at give aktindsigt i afgørelsen, når den er modtaget af adressaterne.

8 Sammenfatning af ministeriets vurdering.

8.1 Ad hjemmelsspørgsmål.

Pkt. 5.1.1. Lovgrundlaget for UVVU's virke:

I resposummet, som er vedlagt klagen af 13. februar 2003, anføres det synspunkt, at lovgrundlaget for, at UVVU træffer afgørelser om konkrete forskere har handlet videnskabeligt uredeligt, er tvivlsomt.

Ministeriet finder, at oprettelsen af UVVU klart var forudsat i bemærkningerne til § 4 e, stk. 4, i lov om forskningsrådgivning m.v., og at UVVU's opgaver kan henregnes til den rådgivningsfunktion, der var placeret i Forskningsforum og dets underudvalg.

Ministeriet finder på den baggrund, at UVVU havde den fornødne hjemmel for sit generelle virke.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Pkt. 5.1.2. Hjemmelsgrundlaget i bekendtgørelse nr. 933 af 15. december 1998 og anvendelsen af begrebet "god videnskabelig skik".

Der argumenteres i resposummet, som er vedlagt klagen af 13. februar 2003, for, at UVVU's beføjelser er udtømmende fastsat med bekendtgørelsen om UVVU. Det vil sige, at UVVU ikke kan tage stilling til, om indklagede har tilsidesat normer for god videnskabelig praksis. Det særlige, som gør sig gældende i denne sag, er, at UVVU har optaget sin stillingtagen til brud på god videnskabelig praksis i konklusionen på afgørelsen.

Uanset, at ministeriet finder, at UVVU i sine præmisser kan forholde sig til spørgsmål om god videnskabelig praksis, er det et selvstændigt kritikpunkt, hvis UVVU i sin vurdering anlægger en ikke retvisende norm for god videnskabelig praksis på det enkelte fagområde.

Det er ministeriets opfattelse, at UVVU i sin prøvelse har anvendt en ikke fuldt ud retvisende norm for god videnskabelig praksis på det samfundsvidenskabelige område, og at det på det foreliggende grundlag ikke kan udelukkes, at denne vildfarelse kan have ført til en forkert vurdering af indklagedes arbejde. Et forhold, hvis alvor understreges af, at UVVU selv i sin konklusion gør spørgsmålet til omdrejningspunktet for afgørelsen.

Fejl som den foreliggende, der kan have påvirket resultatet af afgørelsen, må føre til, at sagen hjemvises, sådan at forholdet kan berigtiges. Ved en eventuel genoptagelse af sagen henstiller ministeriet, at UVVU koordinerer fastlæggelsen af indholdet af god videnskabelig skik med Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd.

Pkt. 5.1.3. Begrebet "objektiv videnskabelig uredelighed".

UVVU opdeler videnskabelig uredelighed i en objektiv og subjektiv del. Ministeriet forstår det således, at UVVU som en del af sin arbejds metode anvender begrebet objektiv uredelig. Det er efter ministeriets opfattelse en sædvanlig juridisk arbejds metode.

Ministeriet finder imidlertid ikke, at den metodiske opsplitning kan gentages i konklusionen, fordi det kan skabe et misvisende billede af den egentlige konklusion, nemlig at der efter UVVU's opfattelse ikke foreligger videnskabelig uredelighed i bekendtgørelsens forstand.

Det er efter ministeriets opfattelse en fejl, at UVVU lader den metodiske opsplitning indgå i konklusionen, men ikke en fejl af en sådan karakter, at den resulterer i en hjemvisning af sagen.

Pkt. 5.1.4. Afgørelsen er ikke truffet af ét af de tre udvalg under UVVU.

Når det lægges til grund, at klagerne fagligt rettede sig mod alle de tre udvalgs fagområder, er de tre udvalg i forening efter ministeriets opfattelse kompetente til at behandle klagen af de anførte grunde. Samtidig skal ministeriet understrege, at dette er et fagligt spørgsmål, der ligger uden for ministeriets prøvelseskompetence. Imidlertid skal ministeriet pege på, at den valgte procedure ved afgørelsen af, om en sag skal behandles af udvalg i forening efter ministeriets opfattelse ikke var korrekt. Efter det oplyste i UVVU's udtalelse af 5. maj 2003, blev beslutningen truffet af udvalgene i forening efter indstilling fra formanden.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Ministeriet finder, at afgørelsen må træffes af det enkelte udvalg, inden for hvis område den indklagede har sit virke, idet man ellers risikerer, at det relevante udvalg nedstemmes af de to andre udvalg i et spørgsmål om, hvorvidt afgørelsen skal træffes af udvalg i forening. I den konkrete sag har det dog ikke betydning, idet beslutningen var enstemmig.

Ministeriet indskærper samtidig over for UVVU, at reglerne for, hvor mange der kan deltage i behandlingen af en sag, altid skal iagttages. For så vidt angår spørgsmålet om, hvilken konsekvens den manglende overholdelse heraf bør have for den konkrete sag, forudsætter dette et kendskab til de interne drøftelser i UVVU, som ministeriet ikke har, og da sagen under alle omstændigheder skal hjemvises til UVVU har ministeriet ikke fundet tilstrækkelig anledning til at forfølge dette forhold yderligere.

Pkt. 5.1.5 Den territoriale afgrænsning af UVVU's kompetence.

I den foreliggende sag ligger offentliggørelsesstedet af "*The Skeptical Environmentalist*" uden for Danmark, og det kan betyde, at danske forvaltningsmyndigheder ikke er kompetente til at prøve sagen. Om sagen i øvrigt har en sådan tilknytning til Danmark, at UVVU alligevel er kompetent til at behandle sagen, kan ministeriet ikke afgøre på det foreliggende grundlag.

Sammenfattende er det ministeriets opfattelse, at UVVU i en genoptagelsessituation i det omfang, det ikke er sket, må prøve dets kompetence i sagen, og resultatet af prøvelsen må indgå i begrundelsen for afgørelsen. Ministeriet vil samtidig i de fremtidige regler for UVVU's virke søge at afklare den territoriale kompetence.

Da spørgsmålet vedrører selve UVVU's kompetence til at behandle sagen, må også dette forhold føre til hjemvisning.

8.2 UVVU's sagsbehandling

Pkt. 6.1. Officialprincippet

Ministeriet må her konstatere, at UVVU ikke har dokumenteret, hvor det er indklagede (BL) skulle have været ensidig i sit valg af data og i sin argumentation, og at afgørelsen savner enhver argumentation for, hvorfor UVVU finder, at klagerne har ret i deres kritik af BLs arbejdsmetoder. Det er ikke nok, at der foreligger kritik af en forskers videnskabelige arbejdsmetoder; UVVU må forholde sig til kritikken og tage stilling til, om kritikken er berettiget eller ej, og hvorfor.

Det er netop disse opgaver, som det er UVVU's grundlæggende pligt at løse, og da dette ikke er sket, må afgørelsen hjemvises til UVVU, jf. hvad der oven for er citeret fra forvaltningsretten om konsekvensen af tilsidesættelse af officialprincippet. Et så væsentligt svigt i UVVU's sagsbehandling er i sig selv kritisabelt.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Pkt. 6.2. Klagernes partsstatus

Ministeriet finder, at det er en klar fejl, at UVVU ikke har prøvet partsspørgsmålet, men blot lagt til grund, at klagerne var parter. Dette kan have fået den konsekvens, at UVVU har tillagt de pågældende klageres vurderinger for stor betydning, og det kan have medført, at sagsbehandlingstiden er blevet forlænget, idet der er foretaget høring af klagerne i et omfang, de ikke var berettigede til. Høringen skal i de tilfælde, hvor der ikke er tale om parter, også vurderes over for indklagedes interesse i at få sagen afsluttet.

Det er dog ikke ministeriets opfattelse, at forholdet i en konkrete sag er af en sådan karakter, at det isoleret set kan føre til hjemvisning. Imidlertid vil klager nr. I og II i en fornyet prøvelse af sagen ikke kunne tillægges partsbeføjelser, mens UVVU efter en konkret vurdering må afgøre spørgsmålet for så vidt angår klage nr. III.

Pkt. 6.3. Burde klage nr. II have været afvist ?

Uden at tage stilling til det materielle spørgsmål, om klagen burde have været afvist eller ej, er det ministeriets opfattelse, at det er en tilsidesættelse af officialprincippet, at UVVU ikke har taget selvstændig stilling hertil, og at dette var en fejl. Forholdet er ikke af en sådan karakter, at det kan begrunde en hjemvisning. Men hvis UVVU måtte komme til, at klagen må afvises, vil den naturligvis ikke kunne indgå i en fornyet behandling af sagen.

Pkt. 6.4. Spørgsmålet om BLs bog "The Skeptical Environmentalist" er af en karakter, der kan begrunde en vurdering om videnskabelig uredelighed ?

Ministeriet må afvise, at UVVU har dokumenteret, at det pågældende værk falder inden for det genstandsfelt, som er omfattet af UVVU's kompetence. Også af denne grund må sagen hjemvises til UVVU.

Pkt. 6.5. Betydningen af, om BLs værk ”The Skeptical Environmentalist” har været i peer review eller ej.

Ministeriet må under alle omstændigheder konstatere, at spørgsmålet ikke kan indgå i den foreliggende vurdering af BLs arbejdsmetoder, idet det ikke er blevet undersøgt af UVVU. Forholdet kan ikke føre til en hjemvisning, idet ministeriet må forudsætte, at et forhold, UVVU ikke har undersøgt, heller ikke kan være indgået i UVVU’s vurdering af den konkrete sag.

Pkt. 6.6. Partshøring

Pkt. 6.6.1. Burde UVVU have hørt BL over arbejdsgruppens/underudvalgets indstilling ?

Ved ministeriets gennemgang af sagen i øvrigt ses der heller ikke at være foretaget en prøvelse i underudvalget, der ikke har været gjort til genstand for fuld prøvelse i UVVU. Ministeriet henviser i den forbindelse navnlig til hovedspørgsmålet til underudvalget, hvorefter underudvalget skulle tage stilling til, om en bog af denne karakter kan begrunde en vurdering om videnskabelig uredelighed ud fra de normer, der i øvrigt anvendes på videnskabelige værker. Her afviger UVVU’s afgørelse fra underudvalgets indstilling, jf. UVVU’s afgørelse p. 11 og 12.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

På den baggrund finder ministeriet ikke, at BL skulle have været hørt over underudvalgets indstilling. Ministeriet kender imidlertid ikke begrundelsen for, at formanden for underudvalget, var valgt fra sundhedsvidenskaberne og ikke fra samfundsvidenskaberne, hvorfra indklagede kommer. I et eventuelt nyt underudvalg må ministeriet forudsætte, at formanden kommer for indklagedes hovedområde, medmindre der foreligger særlige forhold.

Pkt. 6.6.2. Burde UVVU have hørt BL over udkastet til den endelige afgørelse, inden denne blev truffet ?

For så vidt angår den konkrete sag, er det ministeriets opfattelse, at fejlen ligger i formuleringen af konklusionen og grundlaget herfor, jf. pkt. 5.1.2, og at en pligt til partshøring kun fremkommer som en afledet konsekvens af den forkerte konklusion. Men samtidig kan man ikke udelukke, at en partshøring ville have kunnet berigtige konklusionen.

Da omfanget af den ulovbestemte høringspligt imidlertid er tvivlsomt, finder ministeriet ikke, at dette forhold isoleret sig kan begrunde en hjemvisning af afgørelsen, men det indgår i ministeriets samlede vurdering af sagen.

Pkt. 6.7. Afgørelsens sprogtoner.

Ministeriet finder med henvisning til Hans Gammeltoft- Hansen m.fl., Forvaltningsret, København, 2002, p. 593 om kravene til sprogtonen inden for den offentlige forvaltning, at en række af afgørelsens formuleringer ikke lever op til de sproglige normer for god forvaltningsskik.

Ministeriet skal derfor indskærpe, at UVVU fremover i sine afgørelser følger de sproglige normer for god forvaltningsskik som bl.a. er defineret ovenfor.

Sprogtonen i den konkrete afgørelse er kritisabel, men kan ikke medføre hjemvisning.

Pkt. 6.8. Offentliggørelse af UVVU's afgørelse.

Om offentliggørelsen af afgørelsen skal ministeriet udtale, at det var en klar fejl, at BL ikke blev hørt over den mulige offentliggørelse, og at man på baggrund af den manglende høring og dermed fraværet af BLs eventuelle indsigelser herimod ikke kan afgøre, om afgørelsen kunne offentliggøres efter reglerne om meroffentlighed. Det er dog ministeriets umiddelbare opfattelse, at afgørelsen ville kunne have været offentliggjort, hvis afgørelsens konklusion havde været affattet i overensstemmelse med ministeriets opfattelse, jf. ovenfor.

Da en eventuel skadevirkning af en offentliggørelse er indtruffet, kan forholdet ikke føre til hjemvisning, men ministeriet skal udtale sin kritik af den manglende høring.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Pkt. 7.1. Habilitetsspørgsmålet i forbindelse med en hjemvisning af sagen til UVVU.

Det er ministeriets opfattelse, at det forhold, at en myndighed genoptager en sag, i almindelighed ikke medfører, at de, der medvirkede ved sagens første behandling, er inhabile ved behandling i forbindelse med genoptagelse af sagen.

Eventuelle habilitetsspørgsmål vil skulle afklares efter forvaltningslovens § 6 og vil i praksis skulle afgøres af formanden for UVVU, jf. bekendtgørelsen § 9, stk. 5, hvorefter formanden træffer afgørelse i retlige spørgsmål. Formandens habilitet er efter ministeriets opfattelse indiskutabel, idet han ikke deltog i UVVU's oprindelige afgørelse af 6. januar 2003.

Pkt. 7.2. Høring over en offentliggørelse af denne afgørelse.

Høringen blev foretaget med brev af 15. december 2003. BL har telefonisk og med e-post af 16. december 2003 tilkendegivet, at han accepterer, at afgørelsen undergives aktindsigt og lægges på ministeriets hjemmeside www.vtu.dk.

Ministeriet har herefter besluttet at give aktindsigt i afgørelsen, når den er modtaget af adressaterne.

8.3 Ministeriets afgørelse:

Af de ovenfor anførte grunde finder ministeriet at måtte hjemvise sagen til UVVU. Samtidig skal ministeriet sammenfattende udtale, at UVVU's behandling af denne sag efter ministeriets opfattelse har været kritisabel.

Kopi af denne afgørelse er sendt til UVVU til videre foranstaltning.

Med venlig hilsen

Thorkild Meedom
Kontorchef

Bilag: Folketingets Ombudsmands udtalelse af 5. april 2001, FOB j.nr. 1999-2401-701.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**